БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 259 (19.635). • 1986 йил 16 ноябрь, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети олтинчи сессиясининг очилиши тўғрисида

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг олтинчи сессияси эртага, 1986 йил 17 ноябрь куни эрталаб соат 10 да Катта Кремль саройида СССР Олий Советининг мажлислар залида **Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг** қўшма мажлиси билан очилади.

ТАБРИК ТЕЛЕГРАММАСИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Кейсон Фомвихан яна Лаос Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари лавозимига сайланганн муносабати билан уни табриклади.

Совет кишилари, дейилади телеграммада, Сизнинг Лаос революцияси ишига, тинчлик ва социализм учун курашга, Совет—Лаос қардошларча дўстлигини мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшаётганлигингизни биладилар ва юксак қадрлайдилар. Бизнинг мамлакатимизда Лаос Халқ революцион партиясининг IV съезди иши зўр қизиқиш билан кузатиб борилди, бу съезд халқ ҳокимияти йилларида партиянинг фаолияти якунларини чиқарди, Лаос бундан буён ҳам социалистик бунёдкорлик йўлидан боришнинг конкрет истиқболларини белгилаб берди. Биз съездда Лаос коммунистлари КПСС билан ЛХРП, Совет Иттифоқи билан Лаос Халқ Демократик Республикаси ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм бузилмас негизида бундан буён ҳам мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантиришга аҳд қилганликларини табриклаймиз ва унга қўшиламиз.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

14 ноябрь куни КПСС Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда саноат министрликларининг бирлашмалари ва корхоналарида маҳсулотни давлат қабул қилишини жорий этиш масалалари муҳокама қилинди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Н. И. Рижков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар В. И. Долгих, Н. В. Тализин, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари А. П. Бирюкова, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Ю. П. Баталин, Г. Г. Ведерников, Л. А. Воронин, В. К. Гусев, Ю. Д. Маслюков, И. С. Силаев иштирок этдилар.

Кенгашда ўртоқ **М. С. Горбачев** нутқ сўзлади.

Ўртоқ М. С. ГОРБАЧЕВ нутқи

Ўртоқлар! Марказий Комитет Сиёсий бюроси саноат министрликлари корхоналарида маҳсулотнинг давлат қабулини жорий этиш тўғрисида партия ва ҳукумат қабул қилган қарорни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган амалий вазифаларни муҳокама қилиш учун КПСС Марказий Комитетида ушбу кенгашни чақиришни зарур, деб топди.

Биз иттифоқдош республикалар компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар партия комитетлари секретарларини, марказий органлар, министрликлар, бирлашмалар, корхоналар раҳбарларини, мутахассисларни, олимларни, техника контроли хизмати ва давлат қабули ходимларини таклиф этдик.

Баъзиларингизга сизларни муҳим ишдан қолдиргандек, кенгашнинг кун тартиби унчалик муҳим эмасдек, ёки баъзан бизнинг айтишимизча, доимий мавзудек туюлиши мумкин. Кимки шундай мулоҳаза билан келган бўлса, мен кенгаш бошланмасдан олдин ўз фикридан қайтишини илтимос қилардим, чунки бундай деб ўйлаш янглишишдир.

Моҳиятига кўра гап жуда катта социал-иқтисодий аҳамиятга молик масала тўғрисида бормоқда, чунки экономика ҳамма тармоқларининг иш якуни маҳсулот сифатида мужассамлашади. Гап халқ хўжалигига қандай маҳсулот жўнатилаётганлиги ва унинг техник даражасини нималар белгилаб бераётганлиги, инсоннинг маиший турмуш шароитларини нималар белгилаб бераётганлиги ва унинг эҳтиёжларини нималар қондираётганлиги тўғрисидадир. Одамларнинг кайфияти ҳам, уларнинг мамлакатимизда юз бераётган барча жараёнларга муносабати ҳам ана шуларга боғлиқ.

Бозорнинг юксак техникавий даражадаги буюмлар ва сифатли истеъмол товарлари билан тўлдирилиши — бу тўлақонли, юксалиб бораётган экономиканинг асосий белгисидир ва аксинча, сифатнинг пастлиги, виждонан қилинмаган ёмон иш — бу ҳам ижтимоий меҳнатни, ҳам моддий-техника ресурсларини ва умуман бизнинг бутун миллий бойлигимизни энг хавфли равишда совуриб юборишдир. Лекин умуман олганда ўртоқлар, бизда кўп ҳолларда товар бозори ҳозирдаёқ тўлдириляпти, оптимумга яқинлашмоқда. Ишлаб чиқариш қачонлардир ишлаб чиқариладиган, қандайдир нарсалар харид қилинмай қоладиган вазиятга бориб тақалмаслиги учун ана шу иш янада жўшқинроқ бориши лозим. Ҳозирнинг ўзидаёқ ана шундай белгилар намоён бўлмоқда. Кўпгина товарлар тўпланиб қоляпти, уларни сотиб олишмаяпти. Кишиларга янги истеъмол сифатларига эга бўлган янги товарларни таклиф этиш лозим, ана шунда улар товарларни харид қилишади, унга баҳо беришади ва миннатдор бўлишади.

Ҳозирги кунда бизнинг халқ истеъмоли товарларимиз структурасини олиб кўрадиган бўлсак, у ҳолда кўпгина позициялар жиҳатидан биз Ғарбдан ҳатто ўзиб кетганмиз ва рационал нормаларга яқинлашиб қолганмиз. Шу билан бир вақтда кўпгина буюмлар мунтазам етишмаётганлигини сезиб турибмиз. Ана шу товарлар агар ички бозорда «Европадаги қайси бир Ғарб мамлакатида ясалган» маркаси билан чиқариладиган бўлса, уларни талашиб сотиб олишади. Қандайдир англашилмовчилик юз бермоқда. Нима учун шундай бўляпти? Чунки товарларимизнинг аксарияти рақобат қилишга қодир эмас. Айни пайтда бизнинг яхшигина буюмларимизга Ғарбнинг ёрлиқларини ёпиштириб қўйишса, бу буюмлар жуда тез сотилиб кетади. Биз буларни биламиз.

Сифатни ошириш, ишимиз қандай борса бутун халқ хўжалигимизда ҳам иш шундай боради. Умуман масалани мана шу тарзда қўйиш лозим.

Агар биз ҳамма маҳсулотлар ва товарларни сифатли қилиб ишлаб чиқарганимизда эди, у ҳолда кўпгина позициялар бўйича масала миқдор жиҳатидан ҳам ҳал этилган бўларди. Халқ хўжалигимизни, ички бозоримизни қондириш ғоят зарур. Биз экономикамизнинг мана шу йўналишида қудратли, чуқур силжиш қила олмас эканмиз, планларимизнинг бажарилишини, олдимизга қўйилган мақсадларга эришишни таъминлай олмаймиз, жамиятимизда, халқимизда куртак ёзган умидларни йўққа чиқариб қўямиз.

Мен ўз сафарларимда ва суҳбатларимда, Марказий Комитет ва ҳукумат жадаллаштириш вазифасини қўймоқда, лекин жадаллаштиришни сифат билан қўшиб олиб бориш мумкинми?—деган мулоҳазаларга дуч келганман.

Ўртоқлар! Жадаллаштириш фақат юқори сифат орқали, меҳнатни тежайдиган, ресурсларни тежайдиган технологияларни жорий этишни таъминловчи катта ишлаб чиқариш имкониятларига эга бўлган энг яхши маҳсулот орқали бориши керак ва ҳоказо. Фақат сифат орқали бориши лозим. Жадаллаштириш сифат билан чамбарчас боғлиқдир. Бошқача ўйлайдиган киши эса жадаллаштириш нималигини умуман шу вақтга қадар ҳам тушунмайди. У тезроқ ишла, тезроқ бўл, кўпроқ ясайвер, деб ўйлайди. Шу аҳволда бундай маҳсулотлар умуман халқ хўжалигига ва халққа керакми —бу ҳақда ўйлаб ҳам кўрмайди. Бундай ёндашув —жадаллаштириш эмас. Бу—ҳозирги замон нуқтаи назаридан қараганда тош асридир.

Жадаллаштириш энг аввало техника тараққиёти орқали, янги техника ва технологияга ўтиш орқали, инсон омилини активлаштириш орқали ўтади. Энг муҳими — сифат ва яна сифат!

Кимгадир оддий, доимий иш бўлиб туюлган проблеманинг қиммати аслида ана шундай. Сифат масаласини ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўйди. Қайта қуришнинг марказига ўткир, ғоят ўткир қилиб қўйди.

Бу позиция бизда аниқ, равшан ва муайян таърифлаб берилган. Ўртоқлар, мен шуни айтмоқчиманки, реал воситалар сизларнинг қўлингизда, тармоқларнинг, партия ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг вакиллари бўлмиш шу ерда ҳозир бўлганларнинг қўлидадир, айни мана шу воситалар ёрдамида улкан ишнинг муваффақияти таъминланиши керак. Бугунги муҳокамани мана шуларнинг ҳаммасини тўла англаб етган ҳолда ўтказиш лозим. Бу ерда бир-биримизни кўндиришга уринмай, ўз ишларимиз ҳақида ҳисобот бериш билан шуғулланмай, нима қилинаётганлиги ва нималар қилиш кераклиги, нималар қўлдан бой берилганлиги, нималарга эътибор бериш зарурлиги ҳақида мулоҳазалар билан ўртоқлашиш керак.

Ўртоқлар, уч кундан сўнг СССР Олий Советининг сессияси ўз ишини бошлайди, сессия беш йилликнинг иккинчи йили учун СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат планини қабул қилади. Бу ерда ҳозир бўлган кўпгина секретарлар, Олий Совет депутатлари ана шу план кўрсаткичлари билан ҳозироқ танишдилар. Сиз билан биз аллақачон белгилаб олганимиздек, ҳозирги беш йиллик ўн беш йиллик программамизда алоҳида ўрин, ҳал қилувчи ўрин тутади. Шу беш йилликда биз асосий замин яратамиз. Биз экономикада, бошқариш соҳасида қандай замин яратсак, мамлакатимизда сиёсий жараён жўшқинлиги нуқтаи назаридан, социал сиёсат нуқтаи назаридан қандай замин яратсак, партия ишининг янги методларини ўзлаштириш, кадрларимиз нуқтаи назаридан қандай замин яратсак, —буларнинг ҳаммаси бизнинг келгуси ўн беш йиллик ишимиз натижаларида намоён бўлади.

Шу сабабли ҳозирги беш йиллик —оғир, мураккаб беш йилликдир, аммо энг қизиқарли беш йилликдир. Биз ишимиз жўшқинлигини ошириб, асосий иқтисодий ва зифалар узвий бирликда ҳал этилишига эришишимиз лозим. Иккинчи йилнинг плани айни худди шундай тузилган —унда тараққиёт суръатларини жадаллаштириш, ишлаб чиқариш ва технологияни тубдан янгилаш, халқ учун тобора юксак техникавий даражадаги ва сифатли саноат буюмлари ҳамда товарларини ишлаб чиқаришни таъминлаш кўзда тутилган. Беш йиллик иккинчи йили планининг асосий таркибий элементлари, философияси ана шундай.

Сиз билан биз сифатни ошириш ишларини бошлаб юборганмиз. Шу муносабат билан Марказий Комитетнинг барча партия комитетларига, совет ва хўжалик органларига, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларига, барча меҳнаткашларга «Маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш тўғрисида»ги мактубини, ҳамма нарса ўз номи билан аталган анча ошкора партия ҳужжатини эслатиб ўтмоқчиман. Биз ана шу мактуб юзасидан иш бошлаб юборганмиз ва бу ишлар ўз самараларини бера бошлади. Марказий Комитетнинг маҳсулотнинг юксак сифатини таъминлаш сари кескин бурилишга даъвати тушуниб кутиб олинди.

Мен ҳозир ишга чинакамига киришиб, қисқа муддатда илгари халқ хўжалиги ҳам, ички бозор ҳам, айниқса экспорт қабул қилмаган маҳсулотлари бугунги кунда жон деб харид қилинишига эришган ўнлаб корхоналарни санаб ўтишим мумкин. Демак, ўртоқлар, биз ишлай оламиз, қўлимиздан келади.

Шунга қарамай, ишларимиз кўнгилдагидек бораётгани йўқ. Талаб қилинаётган кўламларда амалга оширилаётгани йўқ. Сизларнинг ўзларингиз, ҳам марказдаги, ҳам жойлардаги раҳбарлар биласизлар: Марказий Комитетнинг тазйиқи билан ишлаган бўлдик, гаплашиб олдик, Марказий Комитет мактубини муҳокама қилдик, нималардир бошланди, лекин бу иш ҳали чинакамига авж олдириб юборилгани йўқ.

Эртага ёки индинга машинасозлик ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг юз проценти жаҳондаги даражага мос бўлади, деган содда фикрдан мен умуман узоқдаман. Ахир бунинг учун кўп нарсани ўзгартириш, ҳамма нарсани қайтадан ўйлаб кўриш, маҳсулот сифатини излаш йўналишларини аниқлашдан бошлаш, уларни жаҳондаги даражага қиёслаш, конструкциялаш, сўнгра корхоналарга жойлаштириш, техникани, технологияни қайта қуриш, кадрларни бу ишга жалб этиш — буларнинг ҳаммаси кўп куч-ғайрат ва вақт сарфлашни талаб қилади, албатта. Лекин мен иш жуда секинлик билан бормоқда, деганимда бу фикримни рад этиб бўлмайди. Бу иш қийин, ҳам техникани, ҳам меҳнатни ташкил этишни, материалларни, комплектловчи буюмларни, кадрларнинг билимдонлигини — ҳамма нарсани ўз ичига оладиган ишдир, албатта. Бу айтиш мумкинки. ишлаб чиқаришимизнинг гултожи бўлиши керак бўлган ўша энг пировард маҳсулотдир. Шу сабабли мен яна бир бор айтмоқчиман: силжиш бошланди, бу ишда ижобий ўзгаришлар юз бермоқда, лекин бизга зарур бўлган миқёсда ўзгаришлар бўлаётгани йўқ.

Яна бир нарса ҳақида гапирмоқчиман: бу ҳақда мен XXVII съездда гапирган эдим ва ана шу қисмни қанча узоқ ўйлаб тузганлигимиз эсимда. Биз халқ хўжалигида прогрессив, сифатли маҳсулот бераётган кишилар ҳам, умуман тушуниб бўлмайдиган нарсаларни ишлаб чиқараётган кишилар ҳам нормал яшаётган вазиятни қачонгача сақлаб турамиз. Улар хотиржам яшаяпти, бунинг устига ҳатто брак маҳсулот ишлаб чиқарувчи енгил ҳаёт кечирмоқда, чунки техника модернизация қилинмаяпти, унинг куч-ғайрат сарфлашига хожат йўқ. Ақлини, асаб системаларини ишга солишга ҳожат йўқ. Яроқсиз ёки сифатсиз маҳсулот учун унга иш ҳақи, мукофот беришяпти.

Агар ҳозир кўпларга, ўз маҳсулотингизни 100 процент ташқи бозорга етказиб берасиз ва қанча пул ишласангиз — ҳаммаси ўзингизники, ўз ихтиёрингизда, дейдиган бўлсак, уларнинг ҳаммаси юз процент қуп-қуруқ қолишади, чунки уларнинг сифатсиз маҳсулоти ҳеч кимга керак эмас. Ўртоқлар, бундай ишлаб бўлмайди, ахир.

Қайта қуриш шароитларида сифат масалаларига марказий ўрин ажратиш лозим. Сифатни яхшилаш соҳасида ишнинг ҳамма йўналишларида янада қатъийроқ чоралар кўриш керак. Мен бу соҳада кўп нарсани хўжалик ҳисоби, унинг нимани ишлаб топган бўлсанг — ўшани истеъмол қил, ундан фойдалан, пировард натижаларга қараб тақсимла, деган асосий принципи билан боғлайман.

Пировард натижа эса — бу маҳсулот ҳамда унинг эвазига келган маблағдир. Агар бу маҳсулот на истеъмолчига, на халқ хўжалигига керак бўлмаса, у ҳолда пул ҳам ололмайсан. Пул ололмагач, бундан кейин қандай яшаш ҳақида ўйлашинг лозим.

Мен албатта, бугун шундай бўлган эди, эртага эса тўла хўжалик ҳисоби жорий этилади, демоқчи эмасман. Бундай бўлмайди. Аммо биз хўжалик ҳисоби орқали ана шу вазифани ҳал этишга ўтишимиз шубҳасиз тўғридир. Айрим ҳолларда бу вазифа тезроқ ҳал этилади, бошқа ҳолларда секинроқ ҳал этилади. Ҳар бир ишнинг ўз суръати бўлади, аммо албатта мана шу йўлдан борилади. Нима яратилган бўлса, унинг сифати қандай бўлса, ана шунга қараб ҳақ тўлаш керак. Тушган маблағ эса бутун коллективнинг, корхонанинг ва хўжалик ҳисоби шароитида қайд қилиб бориладиган конкрет ҳиссасини ҳисобга олган ҳолда ҳар бир кишининг фаровонлиги учун сарфланади. Ана шуни унутмаслик керак.

1987 йил 1 январдан маҳсулот давлат қабулининг жорий этилиши энг муҳим қадам ва қаттиқ чоралардан биридир.

Бу нарса одатда халқ хўжалигининг муҳим маҳсулотини берадиган катта—катта бирлашмаларимизга тааллуқли бўлишини назарда тутадиган бўлсак, анчагина жиддий вазифа олдида турибмизки, уни ҳал этиш жуда катта аҳамиятга эга бўлади.

Шуни айтмоқчиманки, давлат қабулини жорий этишга шунчаки ўтганимиз йўқ. Бу ғоя осмондан тушмади. Бундай иш билан тажриба ўтказилди. Бу ҳақда мен партия Марказий Комитетининг июнь Пленумида гапиргандим. Жумладан, Москвадаги «Фрезер» заводини тилга олгандим. У ерда давлат қабулини жорий этиш жараёни силлиққина ўтмади. Бу корхонада технология ва ҳужжатлар қоидадагидек эмаслиги ёки буларга риоя этилмаслиги, техник ҳужжатлар технология билан боғланмаслиги, асбобларнинг кераклиси йўқлиги ва малака ҳам етарли эмаслиги, яъни малакани ошириш кераклиги ва ҳоказолар маълум бўлди. Омиллар ҳам, маҳсулотни қабул қилиб олиш системаси ҳам, хом ашё қабул қилишдаги назорат ҳам, комплектловчи буюмлар ҳам шундай бўлиб чиқди ва умуман бир талай проблемалар намоён бўлди-қолди.. Шу тахлитда бир неча ой силқовланиб юришди. Лекин кейин «Фрезер»да ҳамма кўрсаткичлар яхшиланиб кетди ва одамлар чинакамига ишлаб, дарҳақиқат яхши маҳсулотлар бера олишларига дарров қаноат ҳосил қилдилар.

Яна бир масала: давлат қабули органлари вужудга келар-келмас, баъзи жойларда бюрократизм ва қоғозбозликка ботиб қолганликлари тўғрисида сигналлар келмоқда. Қоғозбозлик, янги, ҳеч ким ва ҳеч қаерда қонунлаштирмаган ҳисоботлар тузиш, справкалар ёзиш, турли ёзувлар тенденцияси пайдо бўлиб қолди. Мана буни тартибсизлик дейиш мумкин. Давлат қабули ўзини фақат дўқ қиладиган, ўзбошимчалик қиладиган алоҳида бир табақа сифатида ҳис этадиган бўлса уни давлат қабули, деб бўлмайди. Аввал бошданоқ маҳсулотнинг сифатини тушуниб етадиган кишиларни танлаб олиш керак, чунки қабул қилиш органларининг хатти-ҳаракатлари кишилар, коллективлар умуман жамият тақдирига таъсир этади.

Давлат қабули органларига сиёсий ва техникавий дунёқараши кенг, саводли, маънавий етук кишилар танлаб олинмоғи лозим.

Бу ишда партия комитетларининг роли кўринмоғи керак. Корхоналарнинг баъзи раҳбарлари давлат қабули органларига ишбилармон, билимдон ходимларни нега берар эканман, улар кейин менинг ўзимни қийнаб қўйишади, деб ўйлашлари мумкин. Ўртоқлар, бундай позиция ўша раҳбарнинг ўзи ишини қайта қуриб олмаганлигини, рўй бераётган ишларнинг муҳимлигини англаб етмаганлигини билдиради.

Умумий иш учун жонкуяр ходимлар керак. Давлат қабули органининг вакили бирон участкада бирон деталь брак билан чиқаётганлигини кўриб қолса, ўзи шу ёққа бориб конструктор, инженер, технологни жалб қилади, ишлаб чиқаришни ташкил этади, ишчилар билан бирга сифат учун курашади. Одамларга мана шундай ёндашув маъқул бўлади.

Йилнинг қолган бир ярим ойида телевидение ва матбуотда корхоналар ҳамда тармоқларнинг давлат қабулига тайёргарликлари тўғрисида махсус рубрика очиш керак, деб ўйлайман. Бу ишдаги яхши, илғор тажрибалар тўғрисида кенг кўламда мароқли гапириб бериш керак. Бу ҳақда жамоатчилик фикрини актив ва ҳужумкорлик билан шакллантириш. одамларни тайёрлаш, рўй бераётган ишларнинг моҳиятини тушунтириб бериш лозим.

Давлат қабулини жорий этишда унга тайёргарлик кўришни туб масала, деган бўлур эдим. Корхоналар тармоқ давлат қабулини жорий этишга қандай тайёрланса иш ҳам шундай кетади. Тайёргарлик яхши бўлса, бу жараён ортиқча ларзаларсиз, анчагина силлиқ ўтади. Аксинча, ҳеч иш чиқариша олмайди, маҳсулотни барибир қабул қилиб олишаверади, деб ўйланадиган жойларда эса жиддий мушкулликлар келиб чиқиши мумкин.

Биз социализмда меҳнат коллективини барибир кулфатда қолдиришмайди, социализмда барибир бирон эпини топишади, деб социализмни эксплуатация қила олмаймиз. У ҳолда маҳаллий партия органлари Марказий Комитетга телефон қила бошлашади ва қандай ишлаганликларидан қатъи назар ҳақ талаб қилишаверади.

Шунга ўхшаган холлар бўлиб ўтганди. Масалан, бирон линияни жорий этиб, янги технологияга ўтишган, нормативларни, нагрузкани ўзгартиришган, иш унуми ўзгариб кетганди. Аммо халқ билан яхши ишламай, ҳамма нарсани кабинетларда ҳал қилишганди.

Социал, иқтисодий ва сиёсий англашилмовчиликлар келиб чиқмаслиги учун бу ишга юзаки, бюрократларча эмас, балки давлат нуқтаи назаридан ёндашиш керак. Партия комитетлари қолган бир ярим ой ичида керак бўлган ҳамма ишларни қилишлари, асосий эътиборни одамлар билан ишлашга қаратишлари лозим. Ҳаммасини ўйлаб кўриб зарур бўлган ишларнинг ҳаммасини бажаринг. Ишнинг йўналишлари эса равшан.

Ҳамма ишни халқ иштирокида қилиш керак. Жуда муҳим бу иш ўзибўларчилик, бақириб-чақиришлар билан битмайди. Маҳсулотнинг давлат қабули катта чорадир. Бинобарин, ҳозир тайёргарликка қўйилаётган талаблар ҳам алоҳида талабдир. Шуларнинг ҳаммасига эътиборингизни жалб қиламан. Шу тариқа кейинчалик бирон жойда узилиш бўлса министрлардан ҳам, корхоналарнинг раҳбарларидан ҳам, партия ташкилотларининг раҳбарларидан ҳам талаб қилишга ҳақли бўламиз.

Талаб қиламиз ҳам. Бу жиҳатни —ташкилотчилик, сиёсий иш жиҳатини, давлат қабулидек катта чорани жорий этишга техникавий тайёргарлик жиҳатини алоҳида таъкидлаб ўтишни хоҳлайман.

Бизда бу борада камчиликлар ҳаддан ташқари кўплигини назарда тутиш керак. Кўп нарсалар бой берилган. Инженер-техник ходимлар ҳам, саноатнинг бошқа ходимлари ҳам ўртача даражага ҳаддан ташқари кўп вақт ўргатиб борилган. Пасайтирилган мезонлар мўлжалда тутилган. Шуларнинг ҳаммасини тўғрилаш, тўғрилаганда ҳам қатъиян тўғрилаш керак, шунинг учун ҳам катта, жиддий, чуқур масъулиятли ишлар талаб этилади. Бизнинг бошқа йўлимиз йўқ. Шу йўлдан воз кечолмаймиз.Мана шу йўлдан бориш лозим. Ақл—идрокли узоқни кўзлайдиган асосли ишлар керак.

Тартиб ва интизомни мустаҳкамлаш масалалари ҳамон партиявий диққат-эътибор ва мададга муҳтож. Тартиб ва интизомсиз ҳеч нарсани ҳал этолмаймиз. У ичкиликбозликни ташлади, қайта қурилиб бўлди, чарчаб ҳолдан тойди, дегувчилар ҳам, интизом ҳақида гапириш етар, ахир бу билан қанча пачакилашиб юриш мумкин, дегувчи кишилар ҳам бор.

Бундай дейиш ярамайди. Биз ҳали тартиб ва интизомни жиддий йўлга қўйганимиз йўқ. Ҳар бир раҳбар, айниқса партия комитети қайта қуришнинг мана шу ҳал қилувчи омиллари аҳамиятини экономиканинггина эмас, умуман жамиятимизнинг ишлашини ҳақиқий тушуниб етганидагина тартиб ва интизом жиддий бўлади. Бу соҳадаги ишлар сира ҳам бўшаштирилмаслиги керак. Интизом ва тартиб энг муҳим вазифадир. Шундай қилиб келган эди, шундай бўлиб қолаверади. Шунинг учун ҳам толиқадиган кишиларга эслатиб қўямиз, тамомила хориб чарчайдиганлар эса ўзларидан кўришсин.

Биз мамлакатимиз ва халқимизнинг тақдири учун ниҳоятда кескин, ниҳоятда масъулиятли бир даврда яшаяпмиз. Биз шуни яхши тушуниб етмоғимиз керак. Баландпарвоз сўзларсиз айтишим мумкин: биз бугунги кунда шундай давр ва шундай босқичдан ўтяпмизки, олдимизда турган проблемаларни уддалай олсак, бу мамлакат учун, мамлакатимизнинг жаҳонда тутган роли учун тарихий оқибатларга эга бўлади.

Кенгаш афтидан бу ерда ёритиладиган ижобий тажрибалардан ҳам, шунингдек салбий тажрибалардан ҳам сабоқлар олишимизга ёрдам беради, деган умидламан. Салбий сабоқлар ҳам тажрибадир. Биз келаси йилнинг 1 январидан бошлаб мамлакатимизнинг саноат корхоналарида маҳсулотнинг давлат қабулига ўтиш йўлларида қилиниши лозим бўлган ишларни асосли равишда таҳлил этиб чиқмоғимиз лозим.

(Давоми иккинчи бетда).

Қайта қуриш йўлларида

ДАВЛАТ СИФАТ КОНТРОЛИ ИШЛАМОҚДА

Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик бирлашмасида барпо этилган олтита юқори сифат потокидан учтасигина барча маҳсулотни биринчи тақдимдаёқ давлат қабул қилиб олувчиларига топширди. Қолган маҳсулотлар йўл қўйилган стандартдан чекинишларни тузатиш учун қайтарилди.

Бош инженернинг собиқ ўринбосари М. Обидова бошчилик қилаётган давлат контролёрлари бригадаси бирлашмада обрў қозонган энг тажрибали тикувчи мутахассислардан тузилган.

Энди улардан бирортаси ҳам маъмуриятга боғлиқ эмас ва унга бўйсунмайди. Уларнинг ҳар бири Стандартлар давлат комитетининг «Қизил тонг»даги доимий вакилидир. Уларга катта ваколат берилган.

Корхонада ана шу ваколат кучини дарҳол сезишди. Дастлабки текширишлардаёқ кийимлардаги нуқсонлар аниқланди, илгари бундай нуқсонларни арзимаган камчилик ҳисоблаб, эътибор бермай ўтказиб юборар эдилар. Аммо контролёрлар давлат стандартига мувофиқ келмадими — камчилигини тугат, деб қаттиқ туриб олдилар.

Бу олдин кўнгилсиз натижаларга олиб келди. Йил давомида биринчи марта «Қизил тонг» ойлик планни бажармади.

— Лекин биз давлат қабул органининг ҳаракатларини жазолаш деб ҳисобламаймиз, — деб таъкидлади бирлашманинг бош директори Р. Содиқов. — Аксинча, бу яхши ишлаш мактабидир. Қаерда танг жойлар борлигини, сифатни яхшилашнинг қандай резервларини яқин вақт ичида ишга солиш мумкинлигини аниқлаб олдик.

Ҳақиқатан ҳам цехларда давлат йўли билан қабул қилувчилар сифатсиз маҳсулот тайёрлаш сабабларини аниқлабгина қолмай, аҳволни ўнглаб олишда ёрдам бераётганликларини муносиб баҳоладилар.

Давлат қабули таъминотдан тортиб маҳсулотни реализация қилишгача барча ишлаб чиқариш бўғинларининг ишини кучайтирди.

Контролёрлар ҳар қандай ёрдамни беришга тайёрдирлар, улар фақат бир ишни қилмайдилар: давлат стандартига мос келмайдиган буюмларнинг харидорларга етиб боришига йўл қўймайдилар.

«Қизил тонг» давлат қабули бригадасига алоҳида хона ажратиб, бутун технология ҳужжатларини тақдим этди, стандартлар кутубхонасини ташкил этишда ёрдам берди. Бригада штати ҳам кенгайди. Ҳозир унда саккиз киши бор, биринчи январда уларнинг сони ўн беш кишига етади. Ана шундан кейин «Қизил тонг» бирлашмасининг ҳамма маҳсулотларини давлат қабули ходимлари текшириб оладилар.

А. БЕЗВЕРХОВ.
(ЎзТАГ).

ЎҚИШ БОШЛАНДИ

15 ноябрь куни Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм университетида янги ўқув йилининг биринчи машғулоти бўлиб ўтди. Тингловчиларга мамлакатнинг социал-иқтисодий тараққиётида ўн иккинчи беш йилликнинг аҳамияти, КПСС ташқи сиёсий фаолиятининг асосий йўналишлари тўғрисида лекциялар ўқилди.

Бошланган ўқув йилида тингловчилар «Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш — КПССнинг стратегик йўли» деган янги курсни ўрганадилар. Биринчи манбалар бўйича янги махсус курс ҳам жорий этилди. Бу курс марксизм-ленинизм классикларининг асарларини, КПСС ҳужжатларини янада чуқурроқ ўрганишга имкон беради.

Ўқиш жараёнида лекциялар сони анча камайтирилди, семинарлар ва амалий машғулотларга кўпроқ эътибор берилди. Муаммоли вазиятларни кўриб чиқиш, давра столи атрофида партия ходимлари иштирокида учрашувлар ўтказиш, амалий ўйинлар, конференциялар ташкил этиш каби ўқитишнинг актив шакллари кенгроқ жорий этилади.

(ЎзТАГ мухбири).

НОМЕРГА ХАБАР

ТОҒ СУВИ—ҚАРШИ ДАШТИГА

МИРОҚИ (Қашқадарё области), 15 ноябрь. (ЎзТАГ) Бугун Ўзбекистоннинг зарбдор қурилиши — Ҳисорак сув омборининг 140 метрли тўғонига сўнгги 12 миллион кубометр тупроқ ётқизилди. «Гиссаракгидрострой» трестининг коллективи салкам юз миллион сўм ўзлаштириб, беш йиллик биринчи йили ишлаб чиқариш программасини муддатидан илгари бажарди.

Сув омборида Помир тоғи ён бағирларидан оқиб тушадиган Оқсув сойининг суви жадал тўплана бошлади. Тўғон қўлбола денгизга 170 миллион кубометр сув тўплаш ва Қарши даштидаги 50 минг гектардан ортиқ майдонни оби-ҳаёт билан таъминлаш имконини беради.

Сув омбори билан ёнма ён қурувчилар ва омбор меҳнатчилари посёлкаси қад кўтарди. Бу ерда шинам уй-жойлар, мактаб, болалар боғчаси, магазинлар, касалхона комплекси қурилди. Дам олиш зонаси ва пионер лагери бор.

Ҳозир Ўзбекистонда 40 тага яқин сув омбори экинзорларни оби-ҳаёт билан таъминламоқда. Фақат ўн биринчи беш йиллик мобайнида бир неча миллиард кубометр сув сиғдира оладиган ўнта қўлбола денгиз ишга туширилди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

* * *

СССР Стандартлар давлат комитетининг раиси **Г. Д. Колмогоров** ахборот берди. Халқ хўжалигини янги, техникавий жиҳатдан кенг кўламда реконструкция қилиш бошланган ҳозирги шароитда, деди у, сифат проблемаси биринчи даражали аҳамият касб этади. Бу эса партия XXVII съездида ва КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленумида алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Идораларда мустақил махсус контрол органларининг ташкил этилиши маҳсулот сифатини гўбдан яхшилаш проблемасини ҳал этиш учун энг принципиал чоралардан биридир. Бу нарса корхоналардаги инженер ва ишчи кадрларнинг онгини қайта қуришга, ўн иккинчи беш йилликдаёқ ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг техникавий даражаси ва сифатини оширишда ҳал қилувчи бурилиш ясашга кўмаклашиши лозим. Шу билан бирга давлат қабулининг жорий этилиши ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати учун тайёрловчидан, унинг контрол хизматларидан масъулиятни соқит қилмайди.

1987 йил 1 январдан бошлаб заводлар ишлаб чиқараётган барча маҳсулотнинг тўла қамраб олинишини таъминлаш мақсадида шу йилнинг октябрь ойидан давлат қабулини босқичма-босқич жорий этиш планлаштирилди. Таъкидлаб ўтилганидек, министрликлар ва идоралар, бирлашмалар ва корхоналар давлат қабулини жорий этишга тайёргарлик юзасидан муайян ишни бажардилар. Аммо министрликлар, бирлашмалар ва корхоналарнинг ҳамма раҳбарлари ҳам вужудга келган вазиятга тўғри баҳо беришмаяпти.

Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш масаласи давлат қабули органларининг самарали фаолияти учун принципиал аҳамиятга эга. Партиявий принципиаллик, чуқур профессионал билим ва тажриба уйғунлиги давлат қабули органларининг вакили қиёфасини белгилаб беради.

Биз саноат турли тармоқларининг корхоналарида давлат қабулини жорий эта туриб, деди нотиқ, сифатдаги ҳал қилувчи бурилиш программасининг биринчи босқичинигина амалга ошириб, фақат юзадаги резервларни очиб ташлаймиз. Навбатдаги босқич маҳсулотни жаҳон даражасидагига етказишдан иборат бўлиши керак.

Кама оғир юк ташувчи автомобиллар ишлаб чиқариш бирлашмаси (КамАЗ)да давлат қабули органи раҳбари **О. В. Куршев**, «Москва» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори **И. Я. Кременецкий**, «Минудобрения» трестининг Воскресенскдаги ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори **Н. Ф. Хрипунов** «Бакэлектробитприбор» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори **Р. Агаев** ва бошқалар маҳсулотнинг давлат қабулини жорий этиш тажрибаси, янгича ишлашнинг дастлабки ижобий натижалари, саноат корхоналари ва давлат қабули органлари ходимларининг биргаликдаги ишларида юзага келадиган проблемалар тўғрисида гапирдилар. Партия ва ҳукуматнинг бу муҳим тадбири маҳсулотнинг техникавий даражаси, сифати ва пишиқлигини кескин оширишга қаратилган бўлиб, у бирлашмалар, корхоналар ва умуман тармоқнинг иқтисодий фаолияти натижаларига катта таъсир кўрсатиши таъкидланди.

СССР министрлари **В. В. Бахирев, В. М. Лукьяненко, А. А. Ежевский, С. В. Колпаков**, бошқа нотиқлар янги шароитда министрликлар ва идораларнинг ўсиб бораётган роли, ташкил этилаётган давлат қабули органларига амалий ёрдам бериш вазифалари, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг юксак сифатли бўлиши, техникавий даражаси ва пишиқлигини сўзсиз таъминлаш соҳасида биргаликда сарфланадиган куч-ғайратлар тўғрисида гапирдилар.

Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Я. П. Погребняк**, Литва Компартияси Марказий Комитетининг секретари **А. К. Бразаускас**, КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари **О. А. Королев**, КПСС Куйбишев область комитетининг биринчи секретари **Е. Ф. Муравьев**, КПСС Горький область комитетининг биринчи секретари **Ю. Н. Христораднов**, Украина Компартияси Львов область комитетининг биринчи секретари **В. Ф. Добрик**, КПСС Ульяновск область комитетининг биринчи секретари **Г. В. Колбин**, КПСС Свердловск область комитетининг биринчи секретари **Ю. В. Петров** ўз нутқларида маҳсулотнинг давлат қабулига ўтишга тайёргарлик кўришда, уларнинг ишида амалий вазиятни вужудга келтиришда партия ва касаба союз органларининг ролини таъкидладилар. Маҳсулотнинг давлат қабули органлари учун ва уларнинг ишини йўлга қўйиш учун кадрлар танлашда маҳаллий партия органлари, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари давлат етуклиги ва принципиалликни намойиш этишлари зарурлиги уқтириб ўтилди. Меҳнат коллективлари, касаба союзлар ва ёшларнинг куч-ғайратлари барча бўғинларда тартибни ва технология интизомини бутун чоралар билан оширишга, сифатини яхшилашга қаратилмоғи лозим.

Сўнгра ўртоқ **Л. Н. Зайков** нутқ сўзлади. У бундай деди: Бизнинг кенгашимизда партиянинг мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш соҳасида КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми ва XXVII съезд ишлаб чиққан стратегик йўлидан бевосита келиб чиқувчи масалалар муҳокама қилинмоқда.

Михаил Сергеевич Горбачевнинг ғоят сермазмун нутқида кенг миқёсли вазифалар қўйилганки, бунда бизнинг жамиятимизда намоён бўлиб қолган ижобий ўзгаришларни мустаҳкамлаш ва кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Ҳозир мамлакат ҳаётининг барча соҳаларини қамраб олган туб қайта қуриш совет кишиларининг онги ва кайфиятига сингиб кетди. Бундай қайта қуриш биринчи навбатда социал ишлаб чиқариш муносабатларини янгилашдан, фан-техника тараққиёти ютуқларидан ҳар томонлама фойдаланишга, бошқариш системаси ва хўжалик юритиш негизларини такомиллаштиришга, экономикада туб сифат ўзгаришларига қаратилган тадбирлар комплексидан иборатдир.

Меҳнат ва маҳсулотнинг юқори сифати фан-техника тараққиётининг ишлаб чиқаришни ташкил этиш, унинг маданияти ва интизоми даражасининг умумлашма кўрсаткичидир.

Бунда барча масалалар — ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий характердаги масалалар бир-бири билан узвий боғланиб кетади.

Аслини олганда, кенгашда гап давлат қабули шароитида ишни қандай ташкил этиш тўғрисидагина боргани йўқ. Анча кенгроқ вазифа — мавжуд ресурсларни қандай қилиб яхшироқ ва омилкорлик билан тасарруф этиш, ишлаб чиқаришда тартиб ўрнатиш, меҳнат ва технология интизомини мустаҳкамлаш, иш маромини ошириш, бракчиларга нисбатан муросасизлик вазиятини вужудга келтириш вазифалари қўйилди.

Давлат қабулини жорий этиш — бу шунчаки бир мақсад эмас. Бу ишни ҳозир планлаштириш ва бошқаришни яхшилаш, бирлашмалар, корхоналарни ва бутун-бутун тармоқларни тўла хўжалик ҳисобига, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш принципларига ўтказиш, корхоналарнинг мустақиллиги ва масъулиятини кучайтириш, иш ҳақининг рағбатлантирувчи ролини мустаҳкамлаш юзасидан амалга оширилаётган чора-тадбирлар комплексидан ажратилган ҳолда кўриб чиқиб бўлмайди. Мана шу ва бошқа кўпгина тадбирлар маҳсулотнинг техникавий даражасини, пишиқ-пухталиги ва сифатини, бутун ишимизнинг сифатини кескин оширишдан иборат пировард мақсадни кўзлайди.

Давлат қабулига ўтиш министрликлар ва идораларнинг, хўжалик раҳбарларининг фаолиятида қарор топган бир қолипдаги усуллардан қатъиян воз кечишни тақозо этади. Бу ҳақда сўзга чиққан кишиларнинг кўпчилиги айтиб ўтишди.

Давлат қабули — таъсирчан, икки томонлама ўткир воситадир. Бир томондан у энг учида ишлашга одатланиб қолган кимсаларга қарши қаратилган бўлса, иккинчи томондан умуман меҳнат коллективининг манфаатларига ҳам қаттиқ зарба уриши мумкин.

Хўжалик механизмини комплекс такомиллаштириш айни шунга қаратилганки, юқори сифатли, аъло меҳнат шу пайтгача бўлганига қараганда анча юқорироқ рағбатлантирилиши ва аксинча, эски ҳаммом, эски тос деганларидек, қандай қилиб бўлмасин планни бажариш, маҳсулот сифати эса ўнинчи даражали иш деган умрини яшаб бўлган принципга ёпишиб олишга уринаётган кимсалар эса зарар кўриб қолишлари керак.

Партия «сифат» тушунчасига кенг маъно бағишламоқда. Сифат маҳсулотнинг юксак техникавий даражаси ва пишиқ-пухталигидангина иборат эмас. Сифат аввало, ишимизнинг услуби, сўз билан ишнинг бузилмас бирлиги, тор маҳкамачилик манфаатлари ва ўткинчи манфаатлардан устун тура билиш демакдир.

Янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ хўжалик раҳбарларининг юмушлари кўпаяди, албатта, ўртоқлар. Давлат қабули органлари билан биргаликда маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларининг юз процент бажарилиши тўғрисидаги қоида амал қила бошлайди.

Буларнинг ҳаммаси ўзаро боғлиқ иқтисодий тадбирларнинг қаттиқ тугунига бирлашиб, халқ хўжалигида халқимиз партиянинг қайта қуришга қаратилган йўлини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаб, актив ёқлаб чиқаётган тартибни йўлга қўйиш учун зарур шарт-шароитни яратиб беради.

Планли социалистик экономиканинг негизи бўлган шартнома интизомини олиб кўрайлик. Биз бундай асосни қандай қилиб мустаҳкамлаш тўғрисида доимо ўйлашимиз керак. Давлат қабули ҳам белгиланган мақсадга эришиш тадбирларидан биридир.

Кўпгина одамлар ҳозирги вақтда министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари маҳрум бўлиб қолаётган имкониятларни орзу қилаётганликлари тўғрисида сизларга гапирмасам ҳам бўлади. Уларнинг ихтиёрида узоқ вақтгача шартнома мажбуриятларини бажармасликнинг «имтиёзли проценти» деб аталмиш проценти бор эди.

Бу нималарга олиб келганлигини сизлар билан биз жуда кўп кўрдик.

Бундай практика хўжалик механизмини шунчаки бузиб юборибгина қолмай, балки пировард натижада маҳсулотнинг сифати паст бўлиши планларимизнинг таъсирини пасайтирди ва давлат зарур бўлмаган маҳсулот олди.

Бу ярамас практика ҳозир тўхтатилди.

Бугунги кенгашда давлат қабулини жорий этиш билан бевосита боғлиқ бўлган кишилар, ҳамма даражадаги саноат ходимлари, партия раҳбарлари сўзга чиқдилар.

Бу, ўртоқлар, Марказий Комитет апрель Пленумининг социалистик демократияни ривожлантириш йўлига тўла мос келади. Партия ўзининг ҳамма ишларида доимо халқ оммаси билан маслаҳатлашади, коллектив муҳокама асосида ягона фикрни ишлаб чиқади.

Давлат қабулини жорий этиш контрол қилувчи қўшимча бўғинни ташкил этишдангина иборат бўлмайди. У конструкторлик, технология бўлинмаларининг, план-иқтисод ва таъминот хизматларининг, ишлаб чиқаришни тайёрлаш хизматининг хуллас, ишлаб чиқариш жараёни барча қатнашчиларининг, ишчи, мастер, цех ва корхона раҳбарининг ишларини қайта қуришни тақозо этади.

Биз сифат лойиҳадан бошланиши тўғрисида кўп гапирамиз. Ҳақиқатан ҳам шундай.

Бироқ, энг яхши конструкторлик ечимини эски технологияда рўёбга чиқаришга уриниладиган бўлса, бундан ҳеч иш чиқмайди.

Таассуфки, реал ҳаётда шундай бўлмоқда: конструкция ҳам, илғор технология ҳам унга мос келади, цехда, участкада эса технология жараёни талабларини қўпол равишда бузадилар.

Буларнинг ҳаммаси тартибнинг йўқлигидан, ишлаб чиқариш маданияти даражасининг пастлигидан далолат беради. Биз ишлаб чиқаришни қандай суръат билан янгиламайлик, унинг маданияти ҳамиша асосий ўринда туради.

Давлат қабули шароитида бугунги кунда биз ҳатто илғор корхоналарда ҳам дуч келаётган фактларга, оператив—технология харитасини чизманинг орқа томонига туширилган маршрут чизиқлари билан алмаштириш фактларига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Кўпгина энергетика, оғир ва транспорт машинасозлиги, станоксозлик корхоналарида, ҳатто баъзи мудофаа тармоқлари корхоналарида ҳам шу вақтгача ана шундай ишламоқдалар.

Штурмчилик, коллективлар ишидаги узилишлар катта иллат ва маҳсулот юксак сифатининг душмани бўлиб қолмоқда. Кўпгина корхоналарда маҳсулотнинг ярми, ҳатто ундан ҳам кўпроқ қисми ойнинг сўнгги ҳафтасида тайёрланаётган бўлса, сифат тўғрисида қандай гап бўлиши мумкин?

Маҳсулотни айни мана шу бир маромда топширмаслик даврида техника ҳужжатларидан чекинишлар кескин даражада кўпаяди, технология операциялари ва ўтишлар бузилади, баъзан эса бутунлай тушириб қолдирилади.

Мен бу ҳақда атайлаб гапиряпман. Давлат қабули технология ва экономика хизматларидан меҳнатни нормалаш масалаларига алоҳида эътибор беришни талаб қилади. Техник жиҳатдан асосланган нормалар ҳар бир бригада, участка, цех иқтисодий ҳаётининг қонуни бўлиб қолиши, аъло сифат учун курашни ва маҳсулотни ҳар бир ишчи биринчи тақдимдаёқ топширишини рағбатлантириши лозим.

Технология циклини сифат жиҳатидан таъминлашда унинг ўлчов, контрол ва синов воситалари билан жиҳозлаш муҳим аҳамиятга эга.

Бир томондан мамлакатимиз энг илғор даражадаги қудратли эталон ўлчов базасига, юксак малакали метролог-мутахассисларга эга. Бинобарин, маҳсулотни ўлчаш ва контрол қилишнинг оммавий воситаларини, шу жумладан ҳисоблаш техникаси қўлланилган автоматлаштирилган қурилмаларни яратиш учун мустаҳкам негиз бордек туюлади.

Ҳақиқатда эса ишлар жуда ёмон аҳволда. Ҳозирги пайтда ана шундай воситаларни 45 та министрлик ишлаб чиқараётганлигига қарамай, халқ хўжалигида уларнинг танқислиги ўткир сезилмоқда.

Академия фани, тажриба ва экспериментал ишлаб чиқаришни оладиган бўлсак, у ерда контрол-ўлчов техникаси билан таъминлаш ишлари янада кескин бўлиб қолди.

Госплан Машинасозлик бюроси билан биргаликда юз берган аҳволни дарҳол аниқлаб, актив контрол воситаларининг самарали маҳсулотларини яратиш, бирлашмалар ва корхоналарнинг, айниқса давлат қабулига ўтаётган бирлашмалар ва корхоналарнинг эҳтиёжларини тўла қондириш чораларини кўришлари керак. Ишлаб чиқаришни замонавий стенд хўжалиги билан тўла жиҳозлаш ҳам жуда муҳимдир. Мисол учун «Красний пролетарий» Москва станоксозлик бирлашмасини олиб кўрайлик. Бирлашмада стендларнинг етишмаслиги энг танг жой эди. Маҳсулотларнинг 10 процентигина биринчи тақдимда топширилганлиги тасодиф эмас. Давлат қабули жорий этилиши билан корхонанинг аҳволи ҳалокатли тус олди. Ҳаётнинг ўзи бирлашма раҳбарларини ана шу проблемаларни ҳал этишга мажбур қилди. Ҳозир исталгандек жадал бўлмаса ҳам, ҳар холда аҳвол яхшиланиб бормоқда. Бу мисол кўпгина раҳбарлар учун яққол сабоқ бўлиши керак, деб ўйлайман.

Автомат ротор ва ротор-конвейер линиялари маҳсулотнинг ҳамиша сифатли бўлишини таъминлашда жуда катта афзалликлар беради. Бунинг устига меҳнат унумдорлигини бир неча ўн баравар оширади.

Давлат қабули шароитида корхоналардаги техника контроли бўлимлари (ОТК)нинг роли ва аҳамияти мисли сиз даражада ортади. Бу хизматлар сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш йўлида тўла маънода ўтиб бўлмайдиган ғовга айланиши керак.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг шу масалага тегишли қарорида вазифа айни шу тарзда қўйилган.

ОТК — корхонада маҳсулот сифати учун жавоб берадиган энг сўнгги босқичдир. Мен буни шунинг учун айтмоқдаманки, биз ОТК хизмати билан давлат қабули органлари аниқ ва ҳамжиҳат ҳаракат қилишларига эришмоғимиз керак. Уларнинг ўртасида принципиал негизда ўзаро амалий муносабатлар ўрнатилиши лозим.

Давлат қабули тартибига ўтишга тайёргарлик даврида муайян тажриба тўпланди. Бир қанча корхоналарда бу система ҳозирнинг ўзидаёқ ишлаб турибди, ишлаганда ҳам муваффақиятли ишламоқда. Кадрлар асосан танлаб олинди. Коллективларда зарур тушунтириш ишлари олиб борилди. Норматив ҳужжатлар ишлаб чиқилди. Давлат стандартига мувофиқ конструкторлик ва технология ҳужжатларини қайта кўриб чиқиш ва уларга аниқлик киритиш, технология жараёнларини такомиллаштириш фаол давом этмоқда. Амалдаги техник талабларга мувофиқ машина-ускуналар, мосламалар ва асбоб-ускуналар аттестация қилинмоқда.

Лекин ҳушёр тортишга мажбур қиладиган жиҳатлари ҳам бор. Кўпгина хўжалик раҳбарлари, шу жумладан министрлар ҳам, йўл қўйиб бўлмайдиган жиҳати шундаки, ҳатто бир қанча республикалар ва областларнинг партия ва совет ходимлари ҳам давлат қабулининг ҳали актив, манфаатдор тарафдорларига айланмадилар, баъзан эса, ҳатто ундан ўзларини четга олиб қочиш йўлларини қидирмоқдалар.

Шундай ҳоллар бўлмоқдаки, айрим министрликлар ўзларининг жуда муҳим маҳсулотларини, халқ истеъмоли товарларини, асосий комплектловчи буюмлар ва улар учун материалларни ишлаб чиқараётган бир қанча бирлашмалари ва корхоналарини давлат қабулидан четга чиқариб қўйишга уринмоқдалар, масалан, Рангли металлургия министрлиги каби министрликлар эса бундай заводларни тармоқ ички истеъмоли учун хом ашё ва ярим тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи заводлар қаторига қўшмоқдалар. Шундай савол туғилади, бундай аҳволга давлат стандарти нима учун тоқат қилади.

Кўпгина партия комитетлари давлат қабули бошланишини очиқдан-очиқ ташвишланиб кутаётганликларини хабар қилмоқдалар. Бугунги кенгашдаги баъзи кишиларнинг нутқларида ҳам ташвиш аломатлари сезилди. Дарҳақиқат, ўртоқлар қабул қилишнинг биринчи босқичида бир қанча коллективлар мушкул аҳволда қолдирилганлигини кўрсатувчи фактлар оз эмас. Лекин шуни аниқ англаш кераккки, корхона барча хизматларининг актив ва сабот билан ишлаши натижасида бу даврни жуда қисқартириш мумкин.

Давлат қабули ишида нормал, ишчанлик вазиятини вужудга келтириш масалаларида маҳаллий партия органлари муҳим роль ўйнайди. Бу органлар партия ва давлатнинг олий манфаатларига асосланишлари, изчиллик ва принципиаллик кўрсатишлари, шу дақиқанинг ўзида кўриладиган наф маҳаллийчиликдан иборат ватанпарварлик, воқеликни безаб кўрсатишга интилиш сабабли давлат қабули томонидан сифатга бериладиган баҳонинг холислигига таъсир ўтказишга уриниб кўрадиган кимсаларга нисбатан қаттиқ талабчанлик қилишлари керак.

Амалга оширилаётган ишда давлат стандартининг ўрни ва аҳамияти тўғрисида алоҳида айтиб ўтиш керак. Унинг позициясига кўп нарса боғлиқ бўлади ва бу позиция фақат бир мақсад — давлат мақсадларигагина мос бўлиб тушиши керак. Бу гап четдан туриб кузатувчининг позициясини эмас, балки принципиалликни, топширилган ишни чуқур билишни англатади. Давлат стандарти тармоқ министрликлари билан биргаликда ишлаб чиқаришнинг ҳамда маҳсулотнинг техникавий даражаси учун, унинг сифати учун тўла-тўкис ва батамом жавобгардир.

Биз касаба союзларидан меҳнат уюшқоқлигини оширишда, маҳсулот сифатини яхшилашда меҳнат коллективларининг ролини кучайтириш юзасидан актив ва собитқадам иш олиб боришларини кутишга ҳақлимиз. Барча ходимларнинг меҳнатга ҳақиқатан ҳам виждонан муносабатда бўлишларига, ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг профессионал маҳоратига муносиб равишда ва кенг ошкоралик билан баҳо берилишига эришиш зарур. Фақат юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарилиши учун зиммасига коллектив масъулиятни олган ҳамда бригада тамғаси билан ишлашга тайёр бўлган илғор бригадаларнинг ташаббуси ва тажрибасини қўллаб-қувватлаб, кенг оммалаштириш керак. Цехларда, участкаларда ва бригадаларда юксак сифат учун ўтказиладиган социалистик мусобақанинг мазмунини ҳам конкретлаштириш, пировард натижалар учун ҳар бир меҳнаткашнинг гражданлик масъулиятини ошириш талаб этилади. ВЦСПС, касаба союзларининг Марказий Комитетлари, Давлат стандарти ташкилотларининг касаба союз комитетлари қабул қилувчи ходимларнинг меҳнати ва турмуши учун нормал шарт-шароитларни яратишга алоҳида эътибор беришлари зарур.

Сифат учун курашда партия Ленин комсомолига, ёшларимизга алоҳида ўрин беради. Ҳар бир комсомол, ҳар бир ёш инсон ўзгартишларнинг актив қатнашчиси эканлигини амалда ҳис этиши лозим. Уларнинг биронтаси ҳам шу ишлардан четда қолмаслиги керак.

Биз кенгашда давлат қабули ишини қандай қилиб самаралироқ ташкил этиш кераклигини муҳокама қилдик. Партия буни маҳсулот сифатини оширишнинг катта резерви, деб билмоқда. Бу ерда айтиб ўтилган ва таклиф қилинган нарсаларнинг ҳаммасини дарҳол барча меҳнат коллективларига, ҳар бир партия, касаба союз ва комсомол ташкилотига етказиш керак.

Партия Марказий Комитети келгуси йилдаёқ сифатни ошириш борасидаги умумхалқ иши халқ хўжалигини интенсивлаш суръатларига сезиларли таъсир ўтказишига астойдил ишонади. Бу ишда биз сизларга умид боғлаймиз.

* * *

Кенгашда ишлаб чиқаришда меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникасини кучайтириш билан боғлиқ масалалар комплекси ҳам кўриб чиқилди.

Шу мавзу юзасидан ўртоқ **В. И. Долгих** нутқ сўзлади. У айтдики, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини ошириш кўп жиҳатдан технология интизомини мустаҳкамлашга, меҳнатни ташкил этишни яхшилашга, ишлаб чиқаришда ички тартиб ва хавфсизлик техникаси қоидаларига қатъий риоя этилишига боғлиқдир.

Мамлакатимизда бу масалаларга катта эътибор берилмоқда, деди у. Меҳнатни муҳофаза қилиш, унга ижодий тус бериш, барча корхоналарда соғлом ва бехатар иш шароитларини вужудга келтириш юзасидан катта-катта тадбирлар амалга оширилмоқда. Ўн биринчи беш йилликда шу мақсадлар учун 24 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди. Ишлаб чиқаришда майиб бўлиш ҳоллари анча камайди.

Шу билан бирга бир қанча министрликларда, жумладан СССР Кўмир саноати министрлигида, СССР Химия саноати министрлигида, СССР Қора металлургия министрлигида, СССР Минераль ўғитлар ишлаб чиқариш министрлигида, СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлигида ва бошқа баъзи министрликларда хавфсизлик техникаси соҳасидаги ишларнинг даражаси ошиб кетган талабларга ҳали мос келмаяпти. Корхоналарда кўпинча технология режимларининг, машина-ускуналарни ишлатиш қоидаларининг бузилишига йўл қўйилмоқда, бу эса авария вазиятини келтириб чиқариши мумкин.

СССР Темир йўллар министрлиги, СССР Денгиз флоти министрлиги, РСФСР Дарё флоти министрлиги, РСФСР ҳамда бошқа бир қанча иттифоқдош республикалар Автомобиль транспорти министрликлари корхоналарининг айрим хўжалик раҳбарлари ўзларининг хизмат вазифаларига бепарволик билан масъулиятсиз муносабатда бўлаётган ҳоллар мавжуд.

Тожикистон, Ўзбекистон, Туркманистон иттифоқдош республикаларининг, Тюмень, Одесса, Магадан, Мурманск, Горький областлари ҳамда бошқа областларнинг корхоналари ва ташкилотларида меҳнатни муҳофаза қилиш ишларида жиддий камчиликлар бор.

Нутқда таъкидлаб ўтилганидек, ишлаб чиқариш шароитлари ўзига хос бўлган корхоналарда: шахталар, руда конлари, химия заводлари ва бошқа заводларда меҳнатни муҳофаза қилиш масалаларига алоҳида эътибор берилиши керак. Атом электр станцияларининг машина-ускуналарини ишлатишда пухталикни ошириш учун кўп иш қилиш лозим бўлади.

Бу ишда министрликлар ва идоралар, ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарларининг жавобгарлигини кучайтириш зарур. Ишлаб чиқаришда жароҳатланишнинг олдини олиш борасидаги профилактика ишлари ва аввало, технология интизомига, меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги талабларга ғоят қатъий риоя этиш жуда муҳим ўрин олиши керак. Ишчи ва мутахассислар тайёрлаш ҳамда уларнинг малакасини оширишни яхшилаш керак.

Мана шу вазифаларни ҳал этишда давлат контрол органларининг ролини ошириш катта аҳамиятга эга. СССР Саноатда ишларни бехатар олиб бориш устидан назорат қилиш ва кончилик назорати давлат комитети, СССР Атом энергетикасида ишларни бехатар олиб бориш устидан назорат қилиш давлат комитети СССР Граждан авиацияси учишлари хавфсизлиги давлат комиссиясига уларнинг регионал инстанциялари ўз фаолиятини кучайтиришлари, ишлаб чиқаришда юксак даражадаги хавфсизликни таъминлаш масалаларини янада ташаббускорлик ва қатъият билан ҳал этишлари зарур.

Тармоқ касаба союзларининг Марказий Комитетлари, маҳаллий касаба союз ташкилотлари ўзларига берилган ҳуқуқлардан тўлиқроқ фойдаланишлари, корхоналар маъмуриятининг меҳнат шароитини яхшилаш соҳасидаги фаолияти устидан контролни кучайтиришлари керак. Ҳар бир меҳнат коллективида ишлаб чиқариш интизомини ҳар қандай бузишга нисбатан муросасиз муносабатда бўлиш вазиятини вужудга келтиришга қаратилган йўлни изчиллик билан амалга ошира бориш лозим.

Ўлка, область, шаҳар, ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари мана шу барча ишларга ташкилотчилик ва раҳнамочилик таъсирини муттасил ўтказиб туришлари керак. Бундай таъсирни аввало, кадрлар орқали, уларни тўғри танлаш ва тарбиялаш, ишлаб чиқариш командирларининг масъулиятини ошириш йўли билан ўтказиш лозим. КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг меҳнатни муҳофаза қилиш, меҳнат шароитларини, ишлаб чиқаришда хавфсизлик техникасини яхшилаш масалаларига доир қарорлари қандай бажарилаётганлиги устидан партиявий контролни кучайтириш ҳам муҳимдир.

Бу соҳадаги фаол, қатъий иш, деб таъкидлади пировардида В. И. Долгих, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг аниқ-пухта, узлуксиз ишлашини таъминлашга, халқ хўжалигидаги ижобий силжишларни мустаҳкамлашга, КПСС XXVII съездининг мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришга қаратилган йўлини муваффақиятли амалга оширишга кўп жиҳатдан ёрдам беради.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ МАЖЛИСИ

14 ноябрь куни Кремлда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико раислигида СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлди.

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг олтинчи сессиясини ўтказиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

Мамлакат давлат ҳокимияти олий органи сессиясининг кун тартиби ва иш тартиби тўғрисидаги таклифлар муҳокама қилиниб, маъқулланди.

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги Давлат планини ҳамда 1986 йилги плани қандай бажарилаётганини, 1987 йилги Давлат бюджетини ва 1985 йилги бюджетнинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни дастлабки тарзда кўриб чиқиш юзасидан СССР Олий Совети палаталари план-бюджет ва бошқа доимий комиссияларининг иши тугалланганлиги тўғрисидаги масала тингланди. Палаталар доимий комиссияларининг топшириғига биноан СССР Олий Совети Миллатлар Совети План-бюджет комиссиясининг раиси Н. И. Масленников ахборот берди.

СССР Халқ контроли комитетининг фаолияти тўғрисидаги ҳисобот материалларини дастлабки тарзда кўриб чиқиш ишлари тугалланганлиги ҳақида СССР Олий Совети палаталари қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияларининг ахбороти кўриб чиқилди. Шу масала юзасидан мажлисда Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг раиси В. П. Миронов сўзга чиқди.

Якка меҳнат фаолияти тўғрисидаги СССР қонун лойиҳаси ҳақида қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссияларининг ахбороти ҳам тингланди. Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссияси раисининг ўринбосари А. А. Титаренко сўзлади. Бу қонун лойиҳасини СССР Олий Советининг олтинчи сессияси муҳокамасига топширишга қарор қилинди.

Мажлисда Президиумнинг СССР Олий Совети бешинчи ва олтинчи сессиялари ўртасидаги даврда қабул қилган Фармонларини СССР Олий Советининг тасдиғига киритиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Президиум 1986 йил 26 сентябрда Венада имзоланган ядро аварияси тўғрисида оператив хабардор қилиш ҳақидаги Конвенцияни ҳамда ядро аварияси ёки радиацион авария вазияти рўй берган тақдирда ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги Конвенцияни ратификация қилиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқди.

Шу конвенцияларни ратификацияга тақдим этган СССР ҳукумати номидан СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Б. Е. Шчербина доклад қилди. Муҳокамада: СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари — Украина ССР Олий Совети Президиумининг Раиси В. С. Шевченко, Белоруссия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Г. С. Таразевич ва Литва ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р.—Б.И. Сонгайла, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. Ф. Петровский, СССР атом энергетикаси министрининг ўринбосари Л. М. Воронин қатнашдилар.

Докладда ва мажлис қатнашчиларининг нутқларида конвенциялар, уларнинг ядро энергиясидан тинч фойдаланишдек ҳаётий муҳим ва истиқболли соҳада давлатларнинг ҳамкорлигини ривожлантириш учун бўлган аҳамияти батафсил таърифлаб берилди.

Конвенцияларни ишлаб чиқиш чоғида совет томони собитқадамлик ва тадбиркорлик билан иш тутганлигига, бошқа мамлакатларнинг позициялари ва хавотирликларини ҳисобга олганлигига эътибор қаратилди. Музокаралар чоғида Совет Иттифоқи ядро аварияларининг ҳамма ҳолатлари, хусусан, ҳарбий объектлардаги, ядро қуроли билан ва ядровий синовлар пайтидаги аварийлар ҳақида хабардор қилишга тайёрлиги оператив хабардор қилиш тўғрисидаги Конвенция руҳига мос келадиган конкрет ҳаракатлар билан яқинда тасдиқланди.

Бу битимларнинг тузилиши ишончни вужудга келтириш учун ҳам муҳим бўлиб, хавфсизлик масалаларига ҳам тааллуқли аҳдномаларга эришиш реал равишда мумкинлигини яққол тасдиқлайди. Совет Иттифоқининг фикрича, МАГАТЭда қўйилган қадамлар, шу жумладан мазкур конвенцияларнинг ишлаб чиқилиши халқаро миқёсда ядро энергетикасининг мустаҳкамлигини таъминлаш соҳасидаги муҳим босқичдир.

Атом энергиясидан тинч мақсадларда барқарор ва хавф-хатарсиз фойдаланишни таъминлаш ишида МАГАТЭнинг, шунингдек, БМТнинг ҳамда унинг Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, ЮНЕСКО, Атроф-муҳитга оид Программа сингари ихтисослаштирилган муассасаларининг ролини ошириш зарурлиги уқтириб ўтилди.

А. А. Громико бўлиб ўтган фикрлашувларни якунлаб, ядро энергетикаси билан шуғулланувчи барча мамлакатларнинг мустаҳкам ҳамкорлиги асосида ядро энергетикасини хавф-хатарсиз ривожлантириш халқаро режимини вужудга келтириш тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев ўртага қўйган таклифлар дунёда кенг миқёсда қўллаб-қувватланганини алоҳида таъкидлади. МАГАТЭнинг Бош конференцияси шу йил сентябридаги махсус сессиясида мана шундай режим асослари ишлаб чиқилди. Биз бу ишда қатнашган барча мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар сарфлаган куч-ғайратлар учун улардан миннатдормиз. МАГАТЭда шу қадар қисқа муддатда иккита халқаро конвенция тайёрланганлиги —давлатлар сиёсат ва экономика, фан-техника ва гуманитар жиҳатлар кўпинча чирмашиб кетадиган мураккаб проблемаларни ҳал этиш йўлларини биргаликда қидириб топа олишларининг яққол мисолидир. Совет Иттифоқи ядро қуролини батамом ва ҳамма жойда тугатишнинг биз таклиф этган программасини рўёбга чиқариш учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни бундан буён ҳам қилаверади. Ядро энергетикасини хавф-хатарсиз ривожлантириш режими ҳам ялпи хавфсизликни таъминлаш ишига салмоқли ҳисса бўлиши мумкин ва лозим.

СССР Олий Совети Президиуми ядро аварияси тўғрисида оператив хабардор қилиш ҳақидаги Конвенцияни ҳамда ядро аварияси ёки радиацион авария вазияти рўй берган тақдирда ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги Конвенцияни бир овоздан ратификация қилди.

Кун тартибидаги масалаларни муҳокама қилишда Д. А. Кунаев, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, Ю. Ф. Соловьев ўртоқлар қатнашдилар.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ АРАФАСИДА

14 ноябрь куни Москвада СССР Олий Совети палаталари доимий комиссияларининг СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1987 йилги Давлат планини ҳамда 1986 йилги план қандай бажарилаётганлигини, 1987 йилги Давлат бюджетини, 1985 йилги бюджетнинг ижроси ҳақидаги ҳисоботни дастлабки тарзда кўриб чиқишга бағишланган якунловчи мажлислари бўлди.

План ва бюджет юзасидан хулосалар, шунингдек комиссияларнинг қўшимча докладлари кўриб чиқилиб тасдиқланди, бу ҳақда сессияда қўшимча доклад қилиш СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети План-бюджет комиссиялари раисларига топширилди.

План лойиҳасини кўриб чиқиш вақтида комиссиялар халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва реализация қилишни, бюджет даромадларини кўпайтириш имкониятини қидириб топдилар ҳамда қўшимча маблағларни шаҳар ва посёлкаларни ободонлаштиришга, соғлиқни сақлаш, халқ маорифи ва маданият муассасаларининг биноларини капитал ремонт қилишга, посёлка ва қишлоқ Советларининг моддий-техника таъминотини яхшилашга сарфлашни таклиф қилдилар.

Шу куни Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссияларининг қўшма мажлиси бўлди. Мажлис қатнашчилари СССР Халқ контроли комитетининг фаолияти масаласи ва якка меҳнат фаолияти тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаси масаласи СССР Олий Советининг сессиясида кўриб чиқилажаги муносабати билан СССР Халқ контроли комитетининг фаолияти тўғрисида комиссияларнинг қўшимча докладини, якка меҳнат фаолияти тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳаси юзасидан хулоса ва қўшимча докладни маъқулладилар.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКА АРХИТЕКТОРЛАРИНИНГ МУҲИМ ВАЗИФАЛАРИ

Республика ижодий союзи правлениесининг 15 ноябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган пленумида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленуми қарорлари асосида архитекторларнинг вазифалари муҳокама қилинди.

Партиянинг 2000 йилгача ҳар бир совет оиласини алоҳида шинам квартира билан таъминлашга қаратилган йўлини амалга ошириш, ҳамда ҳозирги талабларга мос келадиган шаҳарлар ва уй-жой районларини барпо этиш — совет меъморининг катта масъулияти ва бурчи эканлиги Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениесининг раиси Т. Ф. Қодированинг докладида, нотиқларнинг нутқларида таъкидлаб ўтилди. Аҳолиси тез ўсаётган ва зич жойлашган Ўрта Осиё регионида иморатларни юқори сифатли қилиб комплекс қуриш, юксак савиядаги лойиҳаларни яратиб бериш проблемалари айниқса ўткир бўлиб турибди. Уй-жой лойиҳаларини миллий анъаналарга мувофиқ равишда, ҳамма қулайликлари билан, қурилишнинг индустриал характерини, зонада зилзилалар бўлиб туриш даражаси юқорилигини эътиборга олиб яратиш зарур.

КПСС XXVII съездининг талаблари асосида қайта қуриш андозачилик ечимларидан, лойиҳалашнинг эскирган усулларидан воз кечишни тақозо этаётганлиги пленумда уқтириб ўтилди. Республикада давримизнинг социал буюртмасига амалий жавоб бера оладиган юқори малакали архитектор кадрлар бор. Улар яратган уй-жой, саноат ва социал-маиший объектларнинг ноёб ва типовой лойиҳалари шундан далолат бериб турибди. Кўпгина архитекторларнинг коллективларида ғўрлик, андозачилик иллатлари ўрнашиб қолганлигига асло тоқат қилиб бўлмайди, бу иллатлар шаҳар ва қишлоқларнинг қиёфасини бир хил қилиб қўйишга олиб боради. Авторлик назоратини ташкил этишдаги либерализм ва принципсизлик, жумладан ўтмишнинг қимматбаҳо меъморчилик ёдгорликлари жойлашган шаҳарларда ҳам қурилиш бош планларини қўпол равишда бузишга олиб келди ва ҳозир ҳам олиб келмоқда. Ижодий союз қишлоқ посёлкаларини ривожлантириш масалалари билан кам шуғулланмоқда.

Пленумда кўпгина ёш архитекторларнинг билими ва малакаси пастлиги қаттиқ танқид қилинди. Шу муносабат билан архитектура соҳасида мутахассислар тайёрловчи олий ўқув юртларидаги таълим-тарбия жараёнини қайта кўриб чиқиш зарурлиги таъкидланди. Меъморлар ижодий конкурсларда кенгроқ қатнашишлари, Архитекторлар союзи эса лойиҳаларнинг кенг муҳокамасини тез-тез уюштириб туриши лозим.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ ТАЛАБЛАР ДАРАЖАСИГА

Ўзбекистонда республика тармоқ касаба союзлари ҳисобот-сайлов конференциялари давом этмоқда.

15 ноябрь куни Тошкентда геология ишлари ишчилари, маданият ходимлари, давлат савдоси ва матлубот кооперацияси касаба союзларининг конференциялари бўлиб ўтди. Делегатлар беш йиллик иш якунларини муҳокама қилдилар. КПСС XXVII съезди, Ўзбекистон Компартияси XXI съездининг қарорлари асосида ўз вазифаларини белгилаб олдилар. Ҳисобот даврида республика касаба союзлари комитетлари меҳнаткашларни олдинда турган вазифаларни бажаришга сафарбар этиш юзасидан муайян иш қилганликлари айтиб ўтилди. Социалистик мусобақа таъсирчанлигини ошириш, меҳнаткашлар маиший турмуши, дам олишини яхшилаш масалалари ҳал этиб борилди. Аммо нутқларда асосий эътибор ҳал этилмаган проблемаларга қаратилди. Хўжалик ва ижтимоий ҳаётда авж олдириб юборилган қайта қуриш ишларига касаба союз аъзоларини янада актив жалб қилиш муҳимлиги таъкидланди.

Конференцияларда касаба союзлари республика комитетларининг янги составлари, ревизия комиссиялари, тармоқ касаба союзлари съездларига делегатлар сайланди.

Балиқ хўжалиги ходимлари, ўрмон, қоғоз ва ёғочсозлик саноати, кўмир саноати ишчилари, авиаходимлар, нефть ва газ саноати, электр станциялар ва электротехника саноати ишчилари, тўқимачилик ва енгил саноат, химия ва нефтни қайта ишлаш саноати ишчилари республика касаба союзлари ҳисобот-сайлов конференциялари ҳам бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

БУГУН — ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВА АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ ҚАЙТА ИШЛАШ САНОАТИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

АГРОСАНОАТ: ҚАЙТА ҚУРИШ ЖАБҲАЛАРИДА

Республикамиз агросаноат комплекси меҳнатчилари ўз профессионал байрамларини бу йил биринчи маротаба нишонламоқдалар. Бу байрам кузнинг сўнгги ойида ўтказилаётганлиги бежиз эмас. Чунки шу паллада йил давомида қилинган ишларга муфассал якун ясаш, уларни таҳлил этиш ва тегишлича баҳолаш мумкин бўлади.

1986 йил — биз учун КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди тарихий қарорларини бажариш учун кураш бошланган алоҳида йилдир. **«Ўн иккинчи беш йилликдаёқ озиқ-овқат таъминотини сезиларли даражада яхшилаш учун аграр секторда қатъий бурилиш қилиш керак»,** — дейилади КПСС XXVII съезди материалларида. **Бунинг учун бутун агросаноат комплекси моддий базасини изчил мустаҳкамлаб бориш, унинг барча тармоқларини ҳар томонлама ривожлантириш, илғор тажриба ва илм-фан ютуқларидан самарали фойдаланиш лозим.**

Дарвоқе, агросаноат комплексида раҳбарликни қайта ташкил этиш, ишлаб чиқариш, тайёрлаш ва маҳсулотни қайта ишлашни ягона марказдан туриб бошқариш ҳозирданоқ ўз ижобий натижаларини бера бошлади. Ўтган ойлар якунларига назар ташлайдиган бўлсак, Ўзбекистон агросаноат комплекси тармоқларининг ривожланиш суръатлари 1985 йил кўрсаткичларидан юқори эканлигини кўрамиз.

Сабзавот, узум, чорва маҳсулотлари тайёрлаш жадал суръатларда олиб борилмоқда. Республика пиллакорлари ва қоракўлчилари давлат планларини муддатидан илгари ошириб бажардилар.

Байрам арафасида илғор қишлоқ хўжалик ходимларидан бир группаси: Ворошилов районидаги К. Маркс номли колхознинг пахтачилик бригадаси бошлиғи А. Пардабоев, Каттақўрғон чорвачилик комплекси бригадири Ш. Оролов, Калинин номли Қўқон ёғ-мой комбинати прессловчилар бригадаси бошлиғи А. Мелиқўзиевлар меҳнатда эришган юксак кўрсаткичлари учун СССР Давлат мукофоти лауреатлари бўлдилар. Биз, шу тантанали кунларда социалистик мусобақа ғолибларини чин дилдан қутлаймиз.

Ўзбекистон — мамлакатимизнинг асосий пахта базаси. Пахтакорларга бу йилги ҳосилни сув тақчил келган оғир шароитларда етиштиришга тўғри келди. Қийинчиликларни бартараф этиш учун қатор агротехник ва ташкилий тадбирлар комплекси амалга оширилди: хўжаликларда ҳар қатра сув қатъий ҳисобга олинди, деҳқончиликнинг илмий асосланган системасини, интенсив методларини қўлланишга эътибор берилди. Кўплаб колхозлар, совхозлар, районлар ва областларда мўл ҳосил етиштирилди. Фарғона, Тошкент областларининг пахтакорлари йиллик планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли адо этдилар. Сурхондарёликлар ҳам ғалаба рапортига имзо чекиш арафасида. Наманган, Сирдарё областлари деҳқонлари маррага етиш учун дадил курашишмоқда.

Маълумки, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини қайта қуриш — район агросаноат бирлашмалари мустақиллигини таъминлашни кўзда тутади. Кўплаб РАПО кенгашлари давр билан ҳамнафас, ҳамқадам ишлаётганликларини таъкидлаб ўтмоқ керак. Бунга Фарғона область Ўзбекистон район агросаноат бирлашмаси кенгашининг фаолияти яққол мисолдир. Районда бу йил пахта етиштиришда интенсив технология ва бошқа прогрессив агротехника қоидалари изчил жорий этилганлиги туфайли ҳар гектар ердан 33,5 центнердан ҳосил олишга муваффақ бўлинди. РАПО меҳнаткашлари пахта тайёрлаш йиллик планларини республикада биринчи бўлиб бажардилар. Давлат омборларига 48 минг тонна ўрнига 54 минг тонна «оқ олтин» топширилди.

Бу йилги пахта терими мавсуми якунланиш бўсағасида турибди. Лекин эришилган айрим муваффақиятларга қарамай келгусида кўп, арзон хом ашё етиштириш ва уни ўз вақтида йиғиб-териб олиш учун ҳали анча ишлар қилиниши лозимлигини сезиб турибмиз. Айниқса, теримни механизациялашда қатор йиллардан буён жиддий оқсаш кузатилмоқда. Ҳолбуки, бу масала катта социал-иқтисодий аҳамиятга эга бўлиб, давр уни қисқа муддатда оқилона ҳал этишни талаб қилмоқда.

Ҳозир асосий майдонлардаги ҳосил йиғиштириб олинди. Бундай ерларни ғўзапоядан, бегона ўтлардан тезроқ тозалаб, сифатли шудгорлаб қўйиш ҳар бир хўжалик раҳбари, мутахассисларнинг биринчи даражали вазифасидир. Акс ҳолда совуқ кунлар бошланиб, ерларни вақтида ҳайдаб қўйишга кейин имкон бўлмайди. Халқимиз «ер ҳайдасанг — куз ҳайда, куз ҳайдамасанг — юз ҳайда» деб бекорга айтмаган. Зеро, кузда шудгорланиб, яхши дам олмаган ердан келаси йили мўл ҳосил олиш қийинлигини ҳар бир киши билади.

Агросаноат комплексининг мева-сабзавот ва қайта ишлаш тармоқлари ходимлари ҳам ўз байрамларини бир қадар ютуқлар билан кутиб олмоқдалар. Ишлаб чиқаришга илғор усуллар, прогрессив технология кенг жорий этилганлиги, иш вақтидан унумли фойдаланишга эришилганлиги сабабли сабзавот тайёрлаш ҳажми ўтган йилга нисбатан 11 процент ўсди. Консерва ишлаб чиқариш топшириғи ортиғи билан адо этилди. Йил бошидан бери 58 миллион дона шартли банка шарбатлар истеъмолчиларга етказиб берилди.

Бироқ бу ютуқлар янада салмоқли, янада қувончли, эл дастурхони янада тўкин бўлиши мумкин эди. Афсуски, йўл қўйилган айрим нуқсонлар бунга имкон бермади. Масалан, республикамизда тайёрланган маҳсулотни бутун йил бўйи тўла сақлаш муаммоси ҳануз ижобий ҳал этилмаяпти. Эҳтиёжга яраша мева, сабзавот, картошка, узум, полиз маҳсулотларини сақлаш учун омборхоналар, холодильниклар етишмаётир. Айрим жойларда уларнинг борларидан ҳам самарали фойдаланилмаётир. Бу ҳол етиштирилган дала неъматларини сақлаш ва қайта ишлаш суръатларини планли олиб боришда алоҳида назорат зарурлигини тақозо қилмоқда.

Сўнгги пайтларда кўплаб хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари чорвачиликка бўлган эътиборни тубдан ўзгартирдилар. Ем-хашак экинлари майдонларининг кўпайиши ҳисобига тармоқнинг озуқа базаси анча мустаҳкамланди. Бу борада Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. Саулькин раҳбарлик қилаётган Чиноз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида амалга оширилаётган ишлар диққатга сазовордир. Бу ерда ҳар гектар суғориладиган ердан олинаётган озуқа 11 тонна озуқа бирлигига етди. Эришилаётган натижалар ҳам шунга яраша бўлмоқда. Колхозда моллар маҳсулдорлиги ортиб, етиштирилаётган сут таннархи арзонга тушмоқда. Коммунистик, Калинин, Бағдод, Пахтакор ва бошқа бир қатор районларнинг чорвадорлари қўлга киритаётган ютуқлари ҳам қувончли.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленумида республикада чорвачилик фермаларини реконструкция қилиш тезроқ суръатлар билан олиб борилаётганлиги, озуқа цехлари, пичан омборлари қурилаётганлиги таъкидланиб, шу билан бирга республика давлатга 2,8 минг тонна сутни кам берганлиги айтиб ўтилди. Бу ҳали олдимизда қилиниши керак бўлган анчагина ишлар борлигини кўрсатиб турибди.

Гўшт ва сут саноати корхоналари ходимлари ўн ойлик планларини муваффақиятли бажардилар. Маҳсулот реализация қилиш ҳажми 102,7, меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғи 102,4 процент уддаланди. Пландан ташқари 13 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилинди.

Лекин эришилган бу кўрсаткичлар чорвачилик ва маҳсулотни қайта ишлаш тармоқларида йўл қўйилаётган камчиликлар, фойдаланилмаётган резервлар йўқ дегани эмас. Қатор колхоз ва совхозлар, айрим корхоналарнинг раҳбарлари ўз ишларини ҳануз давр талаблари асосида қайта қуриб олмаётирлар, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш, тайёрлаш ва қайта ишлаш бўйича давлат планларини бажаришда етарли қатъият кўрсатишмаяпти.

Кейинги йилларда республикамизда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаш ва электрлаштириш билан боғлиқ масалаларни комплекс ҳал этишга имкон берувчи кучли техника потенциали вужудга келди. Янги техника етказиб бериш ҳисобига қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базаси мустаҳкамланмоқда. Ҳозир республика Давлат агросаноат комитети инженерлик хизматининг ихтиёрида 20 та ремонт заводи, 75 та ихтисослашган корхона ва цехлар, 150 дан зиёд район ишлаб чиқариш корхоналари, 50 та кўчма механизациялашган колонналар бор. Чорвачилик фермалари, комплекслари ҳамда паррандачилик фабрикаларига хизмат кўрсатишга мўлжалланган қатор участкалар ва махсус автокорхоналар мавжуд.

Шу йилнинг ўтган 10 ойи мобайнида ремонт корхоналари хўжаликларга 150 миллион сўмликдан зиёд хизмат кўрсатдилар. Бу планда белгиланганидан 1,7 миллион сўмлик кўпдир. 32 мингдан ортиқ трактор, 65 мингта трактор ва комбайн двигатели, 12 мингта кучли насос агрегати, 27 мингта электродвигатель ремонт қилинди. Тракторлар, автомобиллар ва қишлоқ хўжалиги машиналарининг ишлатилиб бўлинган қисмларини қайта тиклаш бўйича 16 миллион сўмлик иш бажарилди. 2 миллион сўмликдан зиёд халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилди. Буларнинг ҳаммаси техника воситалари экин экиш, ишлов бериш, ҳосилни йиғиб-териб олиш чоғида ишга доимо шай ҳолда туришига имкон яратди. Шунингдек, инженерлик хизмати бўлинмалари томонидан чорвачиликда оғир меҳнатталаб жараёнларни механизациялаш бўйича муайян ишлар амалга оширилди. 172 та озуқа цехи ишга туширилди.

Аммо бу соҳада ҳали эътибор қаратилиши лозим бўлган камчиликлар ва резервлар ҳам талайгина. Чунончи, ҳали фан-техника тараққиёти ютуқларидан янада тўлароқ фойдаланиш лозим. Деҳқонларга қўл меҳнати ўрнини тўла эгаллайдиган универсал агрегатлар, техника воситалари керак. Пахтачилик ва деҳқончиликнинг бошқа тармоқлари ҳануз кучли чопиқ ҳамда ҳайдов тракторларига катта эҳтиёж сезмоқда. Сабзавотчилик, боғдорчилик, узумчилик учун мукаммал машиналар комплекси вужудга келганича йўқ.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ҳар бир жабҳада иш муваффақиятини одамлар ва уларнинг ўз бурчига бўлган муносабати белгилайди. Шу жиҳатдан олганда республикамиз агросаноат комплексининг барча бўғинларида кадрларни танлаш ва уларни жой-жойига қўйиш ишлари партия ташкилотлари билан бамаслаҳат, баҳамжиҳат амалга оширилмоқда. Айниқса, инсон омилини активлаштиришга бўлган эътибор кучайтирилмоқда. Қишлоқ кадрлари ва мутахассисларининг мустақиллик имкониятлари оширилди, ишга ижодий ёндашиш, омилкорлик ва ташаббускорликка кенг йўл очилди.

Кези келганда яна шуни айтиб ўтиш жоизки, агросаноат комплекси тармоқларида илм-фан имкониятларидан тўла фойдаланаётганимиз йўқ. Республикамизда йирик илмий потенциал яратилганига қарамай, унинг самараси замон талабларига жавоб бермаётир. Шу боисдан яқинда комитетда олимлар билан ҳамкорликда илмий-техника тараққиётини жадаллаштиришга қаратилган тадбирлар плани ишлаб чиқилди. Улар орасида илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари тузиш, агросаноат комплекси учун янги машина-ускуналар яратишни тезлаштириш, областларда илм-фан янгиликлари ва илғор тажрибаларни жорий этиш бўйича тажриба хўжаликлари вужудга келтириш сингари долзарб тадбирлар мўлжалланган.

Хуллас, қилинган муайян ишларимиз бор. Аммо биз улар билан асло қаноатланиб қолмаслигимиз, хотиржамликка берилмаслигимиз керак. Хўжалик йили якунланишига жуда оз фурсат қолган ҳозирги дамларда ҳар қачонгидан баракали меҳнат қилишимиз, мавжуд резерв ва имкониятларни, бор куч ва маҳоратимизни ишга солиб, ўн иккинчи беш йилликнинг иккинчи йилини ёруғ юз билан кутиб олишимиз лозим.

И. ҚУРБОНОВ,
Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети раисининг биринчи ўринбосари.

ҚАТЪИЙ ИНТИЗОМ ҚАРОР ТОПСИН!

Сирдарё область партия комитети пленумидан

Пленумда область партия ташкилотларининг КПСС XXVII съезди талаблари асосида ғоявий-тарбиявий ишларни янада такомиллаштириш, меҳнатсиз даромадга қарши курашни кучайтириш, интизомни мустаҳкамлаш ва социалистик мулкнинг сақланишини таъминлаш соҳасидаги вазифалари муҳокама қилинди. Ушбу масала юзасидан область партия комитетининг биринчи секретари А. Ф. Клепиков доклад қилди.

Юксак ғоявийлик, ленинча иш принципларини қарор топтириш учун кескин кураш олиб борилаётган ҳозирги даврда партия ташкилотлари, айниқса, ҳалоллик, онглилик ва партиявий принципиалликка эришиб, меҳнатсиз даромад топиш йўлларига бутунлай барҳам бериш, идеология ишларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми талаблари даражасига кўтариш масалаларига катта эътибор билан қарамоқдалар. Бу йўлдаги курашда партия ташкилотлари ўз фаолиятларини тубдан қайта қуришга интилаётганликлари айниқса муҳимдир. Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар масаланинг ана шу томонларига катта эътибор беришди.

Меҳнатсиз даромадни таг-томири билан қўпориб ташлаш ғоят муҳим сиёсий, социал-иқтисодий ва тарбиявий вазифадир. Уни ҳал этишдаги асосий масъулият партия, совет, касаба союз ҳамда комсомол ташкилотлари зиммасига тушади. Шундай экан, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш вазифасини вақтинча кампания деб қараш жиддий хатодир. Докладда таъкидланишича, Гулистон шаҳар партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнатсиз даромадларга қарши курашни кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини бюрода кўришни лозим топмади. У ерда конкрет амалий иш ўрнига қоғозда қолиб кетадиган тадбирлар тузиш билан чекланилди.

Партия комитетининг бундай пассив иш услуби шаҳардаги бошланғич ташкилотларга ҳам таъсир этмай қолмади. Жумладан, шаҳар автобус-таксомотор парки, ёғ-экстракция заводи ва бошқа корхона, муассаса бошланғич партия ташкилотларида ҳам ана шу муҳим масала муҳокама қилиниб, тегишли чора кўрилмади. Ваҳолонки, биринчи галда ана шу ташкилотларда меҳнатсиз даромадларга қарши кураш ҳар томонлама жонлантирилиши лозим эди. Масалан, Гулистон ёғ-экстракция заводида шу йилнинг ўтган даври мобайнида 100 га яқин майда ўғирлик содир бўлди. Бу ерда ташмачилар, давлат мулкига кўз олайтираётганларнинг ножўя қилмишлари раҳбар ходимлар, партия, касаба союз, комсомол ташкилоти етакчиларини, қолаверса барча коммунистлар, ишчи-хизматчиларни ташвишга солмаётганлиги таажжубланарли ҳолдир. Шунинг оқибатида корхонада юқоридаги сингари иллатлар камайиш ўрнига кўпайиб бормоқда. Корхона директори Б. Саидаҳмедов, бошланғич партия, касаба союз ҳамда комсомол ташкилотлари меҳнатсиз даромадга қарши кураш, коллектив ўртасида интизомни мустаҳкамлаш вазифаларини дадиллик билан ҳал этишга ожизлик қилмоқдалар.

Пленумда давлат, халқ мулкини талон-торож қилувчиларга қарши етарли иш олиб бормаётган совет, хўжалик ва маъмурий органларнинг фаолиятлари қаттиқ танқид қилинди. Оқолтин, Ильич, Гулистон, Ворошилов районларида шахсий томорқа ерлари ажратиб беришда жиддий хатоларга йўл қўйилмоқда. Ерлар талон-торож қилинаётир.

Оқолтин районидаги «Партия XXIII съезди» совхозининг ўнинчи бўлимида баъзи ишчиларга қонунда кўрсатилганидан икки-уч ҳисса ортиқча ер ажратилган. Натижада биргина шу бўлимда пахта етиштирилиши керак бўлган 28 гектар ер шахсий хўжаликларга бўлиб берилган. Шу райондаги Усмон Юсупов номли совхозда эса 60 гектар ер талон-торож қилинган. Бундай мисоллар оз эмас.

Музокараларда сўзга чиққан Ворошилов районидаги Карл Маркс номли колхоз бригада бошлиғи, СССР Давлат мукофотининг лауреати, КПСС XXVII съезди делегати А. Пардабоев, Гулистон тикув-галантерея фабрикаси тикувчиси Н. Мадиева, область прокурори Т. Дадабоев ва бошқа ўртоқлар ана шулар ҳақида гапирдилар.

Порахўрлик — меҳнатсиз даромад топишнинг жирканч ва хавфли формаларидан биридир. Шу йилнинг ўтган даври мобайнида маъмурий органлар порахўрлик йўлига кирган баъзи шахслар устидан жиноий иш қўзғатдилар. Бу хавфли иллатга қарши курашга коммунистларни, меҳнат коллективларини, бутун жамоатчиликни отлантирмоқ зарур.

Меҳнатсиз даромадга қарши курашда фақат айбдорни қўлга тушириб, сўнгра жазолаш билангина бу соҳадаги ишларни яхшилаб бўлмайди. Бу борадаги фаолиятни яхшилаш учун энг аввало сиёсий-тарбиявий тадбирлар савиясини кўтариш лозим. Одамлар қалбига чуқурроқ кириб бориш керак. Энг муҳими — ўша иллатларнинг пайдо бўлишига йўл қўймаслик чораларини излаш даркор.

— Мен оддий қурувчиман, — деди Ховос районидаги Алишер Навоий номли совхоз ишчиси, область партия комитети аъзоси Л. Растобурова пленумда, — бироқ ишимиздаги камчиликларни кўриб улардан кўз юмиб ўтолмайман. Менимча, область партия комитети, шаҳар ва район партия комитетлари ўз активлари билан ишлашда жиддий бурилиш ясашлари лозим. Масалан, мени фақат пленум ёки йиғилиш бўлгандагина қидириб қолишади, холос. Бошқа пайтларда эса биз билан ҳеч кимнинг иши бўлмайди. Хўш, эскириб қолган бу методларга қачон барҳам берилади?

Пленумда область партия ташкилотининг халқ хўжалигини ривожлантириш, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми қарорлари асосида идеология ишини кучайтириш, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш олиб бориш ва бошқа соҳалардаги ишлар атрофлича таҳлил қилиниб, мавжуд камчиликлар партиявий принципиаллик билан очиб ташланди.

Пленумда кўрилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

АГРОСАНОАТ ХОДИМЛАРИ БАЙРАМИ

Республикада бутун пахта ҳосилини тезроқ йиғиб-териб олиш ва давлатга топшириш учун кураш давом этмоқда. Бу йилги мураккаб шароитларда колхозчилар, совхоз ишчиларининг зиммасига, тайёрлаш ва қайта ишлаш корхоналарининг коллективлари, ҳозир пахта далаларида ишлаётган кишиларнинг ҳаммаси зиммасига теримни тугатиш борасида алоҳида масъулият тушади. Ғаллакорлар, сабзавоткорлар, чорвадорлар, республика агросаноат комплекси бошқа тармоқларининг меҳнатчилари ҳали анча-мунча ишлар қилишлари керак. Қишлоқ хўжалик ва агросаноат комплексининг қайта ишлаш саноати ходимлари кунига бағишланиб, 14 ноябрь куни Тошкентдаги Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида бўлиб ўтган тантанали йиғилишда шулар ҳақида гапирилди.

Йиғилишда сўзга чиққан кишилар партиянинг қишлоқ хўжалигини интенсивлаш, агросаноат комплексини янада ривожлантириш борасидаги аграр сиёсатини муваффақиятли амалга ошириш муҳимлигини таъкидладилар.

(ЎзТАГ).

ҲАР ЧАНОҚ ПАХТА — ХИРМОНГА!

матбуот маркази хабар қилади

● СИРДАРЁ

Областда яна бир район — Сирдарё райони пахтакорлари йиллик план бажарилгани ҳақида рапорт бердилар. Давлат омборларига 51795 тонна «оқ олтин» етказиб берилди. Шунинг 32947 тоннаси «зангори кема»лар бункеридан тўкилди. 385 та агрегатнинг ҳар бири билан ўртача 86 тоннадан пахта териб олинди. «Малик» совхозида бу кўрсаткич 114 тоннани ташкил этди. «Ленинград» колхозидан Музаффар Синдоров, Мавлуда Жўраева, «Ўзбекистон» колхозидан Маъмур Абдуллаев, «Коммунизм» колхозидан Баҳром Кенжаевлар бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил кўтариб, пешқадамлар сафидан ўрин олдилар. Район пахтакорлари планга қўшимча яна 2 минг тонна «оқ олтин» тайёрлаш мажбуриятини олишди.

● ТОШКЕНТ

Область хўжаликларидан пахта тайёрлаш плани адо этилганлиги ҳақида ғалаба рапортлари келиб турибди. Кеча Бўка районидаги «Коммунизм» колхози азаматлари зафар маррасини эгалладилар. Бу ерда 700 гектар ердан 2080 тонна «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Ҳар гектар ер ҳосилдорлиги 29,3 центнерни ташкил этди. Саодат Аҳмедова, Одил Ёрлақабов, Ғулом Шодмоновлар бошлиқ бригадаларда бу кўрсаткич 32—33 центнерга етказилди.

● АНДИЖОН

Балиқчи районидаги Максим Горький номли совхозда дастлабки довон эгалланди. Хўжалик азаматлари 3065 гектар ердан 9600 тонна хом ашё йиғиштириб олишга муваффақ бўлдилар. Ялпи ҳосилнинг 6300 тоннаси «зангори кема»лар ёрдамида йиғиштириб олинди. Хўжалик пахтакорларининг янги марраси яна 600 тонна «оқ олтин» тайёрлашдан иборат.

● САМАРҚАНД

Нарпай районидаги «Ўзбекистон» колхозининг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Р. Маҳмудова бошлиқ бригадаси заршунослари социалистик мажбурият ҳисобига «оқ олтин» топшира бошладилар. Бу ерда 60 гектар ернинг ҳар гектаридан 36 центнердан пахта териб олинди. Миришкорлар ҳосилдорликни 38 центнерга етказишни кўзлашмоқда.

„ОҚ ОЛТИН" хирмонига

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 15 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён

ФАРҒОНА	0,11	104,75	0,07	63,16
ТОШКЕНТ	0,10	104,13	—	99,48
Сурхондарё	0,39	99,59	0,07	90,23
Наманган	0,41	98,86	0,11	82,04
Сирдарё	0,39	95,66	0,02	98,76
ҚҚАССР	0,12	91,43	0,03	60,26
Андижон	0,38	85,42	0,13	51,78
Хоразм	0,11	85,04	0,14	51,04
Жиззах	0,28	79,38	0,03	66,10
Самарқанд	0,14	75,09	—	36,28
Бухоро	0,08	74,50	0,07	15,94
Навоий	0,09	60,75	0,06	23,06
Қашқадарё	0,14	58,88	0,11	39,00
Республика бўйича:	0,22	86,35	0,06	62,03

Шу жумладан ингичка толали пахта:

СУРХОНДАРЁ	0,68	158,14	0,15	166,28
НАВОИЙ	0,43	108,64	0,86	33,68
НАМАНГАН	0,28	108,52	—	1,90
Бухоро	0,36	81,40	—	—
Қашқадарё	0,26	63,06	0,33	61,49
Республика бўйича:	0,53	123,42	0,22	122,76

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

УРГАНЧ, 15 ноябрь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Хоразм область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида КПСС XXVII съезди қарорлари асосида корхоналарда, ташкилотларда, колхоз ва совхозларда меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш, интизомни мустаҳкамлаш ва кадрлар қўнимсизлигини қисқартириш соҳасида область халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ва меҳнат коллективларининг вазифалари муҳокама этилди. Область ижроия комитетининг раиси Р. Худойбергенова доклад қилди.

ТИНЧЛИК ИШИНИ МУСТАҲКАМЛАШ КОМСОМОЛЛАРНИНГ ШИОРИ

15 ноябрь куни юзлаб комсомоллар — Тошкент шаҳар Ҳамза районидаги саноат корхоналарининг ишчилари, студентлар мактаб ўқувчилари тинчликни сақлаб қолишга, АҚШ бошлаган қуролланиш пойгасини тўхтатишга маҳкам бел боғлаганликларини намойиш этдилар. Бу ерда мамлакатдаги кўпгина комсомол ташкилотларининг даъватларига биноан ўтказилаётган «Ҳаракат қилиш пайти келди!» Бутуниттифоқ референдуми бюллетенларига имзо тўплана бошлади. Райондаги мингга яқин йигит-қиз тенгдошларининг «Американинг самовий урушлар режаларига йўл қўйилмасин!» деган талабини қўллаб-қувватлаб, заминимиз осмонини тинч сақлаш учун мумкин қадар кўпроқ куч-ғайрат сарфлаш иштиёқида эканликларини айтдилар. Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ташсельмаш» заводи, бошқа корхоналар ва ташкилотларнинг комсомоллари халқаро тинчлик йилига бағишланган зарбдор вахтани ўтказишда қатнашаётганликларини маълум қилдилар. Улар зарбдор вахтада ишлаб топган маблағ Совет тинчлик фондига ўтказилди. (ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ВАЗИФАЛАРИДАН БЎШАТИЛДИ

— Пахтакор районидаги Улуғбек номли мактаб илмий мудири Х. Абдуллаевнинг нотўғри хатти-ҳаракатлари тўғрисидаги хат юзасидан текшириш ўтказилди, — дейилади ЖИЗЗАХ ОБЛАСТЬ ХАЛҚ МАОРИФИ БЎЛИМИдан олинган жавобда. — Мактубда баён этилган фактлар тасдиқланди. Район халқ маорифи бўлими буйруғи билан ишда камчиликларга йўл қўйганлиги учун Х. Абдуллаев вазифасидан бўшатилди.

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ХАЛҚ МАОРИФИ БЎЛИМИ йўллаган жавобда қуйидагилар маълум қилинади: — Ворошилов районидаги 1-ўрта мактабда таълим-тарбия ишлари бўшаштириб юборилган. Нуқсонларга йўл қўйганлиги учун мактаб директори М. Исмоиловага қаттиқ выговор берилди. Синфдан ва мактабдан ташқари ишлар ташкилотчиси, синф раҳбарлари лавозимларидан бўшатилдилар.

(РЕДАКЦИЯДАН: область халқ маорифи бўлими негадир вазифаларидан бўшатилган шахсларнинг исм-фамилияларини аниқ кўрсатишни лозим кўрмабди?! Қани бу ерда ошкоралик, принципиаллик?)

Ахборот

«СУМБУЛА»НИНГ САФАРИ

● «Сумбула» вокал-этнографик халқ ансамбли 1978 йили Термиз қишлоқ хўжалик техникумида ташкил топган эди.

Уч йилдан кейин бу коллектив область Ленин комсомоли мукофоти лауреати бўлди. Ансамбль яқинда Чехословакия сафаридан қайтди. «Сумбула» Прага, Кошица, Брно, Бистрица, Повалецка шаҳарларида бўлиб, ўз маҳоратини намойиш қилди. Прага студентлари, «Мауята» тикувчилик фабрикаси коллективи билан учрашувларда концерт номерлари кўрсатилди. Термизлик ҳаваскорларнинг чиқишлари чехословак ёшларида айниқса катта таассурот қолдирди.

А. ХАЛИЛОВ.

ЯНГИ МИКРОРАЙОН

● Нукус шаҳрининг жанубий-шарқида янги микрорайон бунёд этилмоқда.

Бу ерда қурилган дастлабки икки уй фойдаланишга топширилди. 32 ва 48 квартирали ҳар иккала уйни уйсозлик комбинати қурувчилари барпо этишди. Бундан илгари 320 ўринли болалар комбинати фойдаланишга топширилган эди.

Янги микрорайонда жами 40 минг квадрат метр турар жой биноси қуриш кўзда тутилган. Истиқомат масканида 10 мингдан кўпроқ кишининг яшаши мўлжалланмоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Балиқчи районидаги Киров номли колхозда дала шийпони янгича услубда қурилган. У қишлоқ хўжалиги ишлари мавсуми даврида деҳқонларнинг иккинчи уйига айланади. Бу ерда барча шароитлар муҳайё: дам олиб, маданий ҳордиқ чиқариш мумкин. Шу ернинг ўзида медицина хизмати кўрсатилади. Ўн иккинчи беш йилликнинг охиригача хўжаликнинг барча бригадаларида худди шундай дала шийпонлари қурилиб ишга туширилади. Суратда: тушлик пайтида. Р. АШУРОВ фотоси (ЎзТАГ).

ХАТ ЙЎЛГА ЧОРЛАДИ

ШИКОЯТ ВА УНИНГ ИЛДИЗИ

2. ЙИҒЛАМАНГ, МОМО!

Мойбулоқ қишлоқ Совети ижроия комитети раиси Нарзулла Худойқулов қўлини иягига қўйганча жим ўтирибди. Улуғ Ватан уруши инвалиди Ортиқ Фармонов унга гапираркан, лаблари пирпираб кетади.

— Ахир, неча марта келдик, ўтган сафар совхоз директори: «Отахон бораверинг, 11 сентябрь куни қишлоқда сув бўлади, йигит сўзи», —деди. Йигитнинг сўзи турланишини энди кўрдим.

Отахоннинг сўзини унинг ёнида ўтирган кекса ўқитувчи Саидқул Муҳаммадиев илиб кетди.

—Аризачилар, шикоятчилар қишлоғи дейишганидан, гапнинг очиғи, ор қиламиз. Лекин ноиложмиз, шунинг учун газетадан мадад сўрадик.

— Каттақўрғонга, 12-механизациялашган колоннага бориш керак эди, —деди ижроком раиси. —Улар сув чиқариб беришарди. Ҳозир ҳамма жойда артезиан қудуқларидан сув тортадиган моторлар бор. Оқдарё районидаги ремонт заводи бу ишни орқага ташламоқда.

— Биз қишлоқ Совети ижроия комитетига баҳона эшитиш учун келганимиз йўқ, —унинг сўзини бўлди Ортиқ ота. — Қишлоқда сув йўқ. Саккиз километрдан сув ташиш осонми?

Аввалига отахонларнинг суҳбати, шикоятини тинглаб сал ошириб юборишди, деб ўйладик. Ҳатто жавоб тополмай қолган раисга раҳмимиз келди. Лекин Бурган қишлоғига келгач, фикрим ўзгарди.

— Болам, қишлоқни орала, —деди Ортиқ ота.— Одамларнинг дилидагини бил, кейин нега шикоятчи бўлганимизни тушунасан.

Эшмамат Шодмоновнинг ҳовлиси ёнида ҳовуз бор экан. Йил давомида сув кўрмаган ҳовуз туби қатқалоққа айланган. Дарахтлар эса сарғайиб ўтин бўлиб қолган.

— Урушдан ярадор қайтиб, яримта бўлиб қолдим,— дейди Эшмамат ота. —Ҳукуматимизга раҳмат, ғамхўрлик қиляпти. Бу йил ҳамма жойда сув тақчил бўлди. Булоқлар қуриди. Аввал ҳам артезиан қудуғидан сув ичардик. Энди томорқа, совхоз ери қуригани бир тараф, ичарга сув тополмаймиз. Болалар от-улов билан сув қидириб кетишади.

Отахон етаклаб ҳовлисига олиб кирди.

—Орзу-умид билан ўзим помидор кўчати эккандим бу ерга,—деди у тупроғи чиқиб ётган жойни кўрсатиб. —Бу йил оғзимиз кўкатга етмади. Совхоздагилар эса фақат ваъда беришади.

Йўлга чиққанимизда оғир бир манзарага дуч келдик. Совхоз партия комитети секретари С. Кенжаев, гидротехник Н. Эгамқулов ҳам шу ерда эди. Узоқдан эшакнинг хуржунига сувдон (фляга) солиб олган бир йигит кўринди. Ҳассага таянган момо унга рўбарў чиқди.

—Болам, сувингдан қарз бер, айланай!

— Момо, йўқ-ку, сув...

— Йўқ дейсан-а? —момо йўл четига ўтириб кўзига ёш олди.

Момо 75 ёшли Шарофат Муҳамедова экан.

— Бобойим урушдан қайтганда юрагининг остида ўқ билан келди, —дейди у. Оламдан ўтгач болаларни ўзим вояга етказдим. Ўн бир болам ўн бир ёққа учиб кетди. Бир ўзим тураман. Энди сув ташишга қийналаман. Илгари яйловга ўтадиган қувурдан сув олардим. Энди у ҳам қуриган.

— Нега бундай бўлди?

Бу саволга Ортиқ Фармонов жавоб берди.

— Баъзан ўзимиздан ҳам ўтади, болам, —деди у. — Ҳов юқори қишлоқда қувурларни кўпориб ташлашган. Шербўтанинг боласи Бовоқанднинг иши бу. Энди уларда сув бор, бизга эса келмайди. Шунақа ўзбошимчаларнинг қилғиликлари ҳақида акт қилиб, совхоз раҳбарларига топширганмиз. Бригадир Бердиқул Ҳамроев, бўлим бошқарувчиси Исроил Ҳамдамов ҳам билишади, лекин суриштиришмайди. Совхоздагилар эса бу ҳақда ўйлашга фурсат топишолмайди шекилли, ҳолимиздан хабар олишмайди.

Гидротехник Неъмат Эгамқуловнинг айтишича, ҳали яқиндагина Каттақўрғондаги 12-механизациялашган колонна 127 минг сўмлик иш бажарган, яъни сув учун қувур ўтказган экан. Лекин масъулиятсизлик, лоқайдлик, бепарволик туфайли ана шу қувурлар қўпориб ташланган, бир неча жойидан тешилган. Совхоз халқ контроли бош группаси эса нима иш билан шуғулланишни билмайди. Ҳали ҳам кеч эмас. Айбдорларни топиш, жазолаш керак.

Қишлоқдан қайтарканмиз кўз олдимиздан Қаҳрамон она Шарофат Муҳамедованинг сиймоси кетмади. Онаизор ўзини демай фарзандлари учун яшади, уларни ювди-таради, улғайтирди. Бироқ шундай кунда у ёлғиз қолди. Наҳотки, беш ўғил, олти қизнинг бирортаси унинг тақдири билан қизиқмаса? Эҳтимол бири «Онажонни эъзозла» дея маъруза ўқир. Билмадик ҳар ҳолда онадан хабар топмаган бешафқат фарзандларга ҳеч ким ишонмайди, ҳурмат кўрсатмайди.

Фарзандлари бор дея совхоздагилар, қишлоқ Совети ижроия комитетидагиларнинг ҳам Момони унутишга ҳақлари йўқ! Ахир, у жангчининг беваси. У —ОНА. У— ҳаёт дояси. Шундай экан уни меҳр билан қуршаб олайлик!

Онани бахтиёр этиш улуғ иш. Гидротехник Неъматжон буни тушуниб етса керак, деб ўйлаймиз.

«Мойбулоқ» совхозида ким билан суҳбатлашманг, шароитдан сўз очади. Ҳақиқатан ҳам меҳнаткашларнинг шароити билан қизиқмай қўйилган. Раҳбарларнинг кўпчилиги инсоний омил тушунчасини ҳали чуқур фаҳмлаб етишмаган.

Совхоз барча мактабларга амалий ёрдам кўрсатишни гарданига олган. Лекин бу қуруқ гаплигича қолаётир.

— Мақсуд Шайхзода номли мактабнинг янги биносини ўқитувчилар, ота-оналар ҳашар йўли билан тиклашди, —дейди совхоз ишчиси О. Қўзиев. — Лекин эшик, дераза топилмади. Пол учун тахта беришмади. Хоналарнинг шифтидан ҳас осилиб турибди. Синфларга қўйишга парта йўқ эмиш. Болаларимиз ана шундай шароитда ўқишмоқда.

Хуллас, қайси бир соҳани олманг, эътиборсизлик илдиз отганини кўрасиз. Мактабда бўлиб, аҳвол билан танишганимиздан сўнг ҳам унинг директори Облоқул Қаршиев: «Раҳмат, раҳбарларимиз хабар олиб туришибди» —дейди-я?!

Совхозда сўз билан иш бирлиги йўқ. КПСС XXVII съездида қўйилган талаблар хўжаликда ниҳоятда суст бажарилмоқда. Маъмурият, партия ташкилоти қайта қуриш, жадаллаштириш, инсон омили моҳиятини англаб етишмаган. Идеология иши фақат расмиятчиликка айланиб қолган.

Қўшработ район партия комитетидагилар хўжалик келаси йилдан Каттақўрғон районига ўтармиш, деган кайфият билан юришибди, Бу муаммонинг ечими эмас, балки баҳонага берилиб, ҳақиқий аҳволдан кўз юмишнинг ўзгинасидир.

«Мойбулоқ» совхозидаги аҳвол билан область партия комитети, халқ депутатлари область Совети ижроия комитети жиддий шуғулланмаса бўлмайди. Бу ерда соғлом меҳнат муҳитини вужудга келтирмоқ шарт. Принципиаллик билан иш тутиб, одамларни улкан вазифалар ижросига сафарбар этиш, шароитларини яхшилаш масаласи кун тартибида турибди. Бу ижобий ҳал этилгач «Мойбулоқ» совхози қаддини ростлайди, елкасидаги миллион-миллион сўмлик қарздан қутулади. Қолаверса, шикоятлар оқими тўхтайди.

Ж. МАМАТОВ,

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТЎЙЛАР ЗАМОНАМИЗГА МУНОСИБ БЎЛСИН

«Совет Ўзбекистони»нинг шу йил 30 сентябрь сонида «Тўй муаммоси» мақоласи босилган эди. Унга жавобан газетхонларимиздан кўплаб хатлар олинди.

«ТЎЙ МУАММОСИ» МАҚОЛАСИ ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

Эскилик сарқитлари биз томонларда ҳам ҳар хил кўринишда учраб туради. Узатилаётган қиз учун 4—5 минг сўмлаб қалин олинмоқда. Фотиҳа тўйи, эшик очар деган удумларни айтмайсизми?! Буларга чек қўйилиши керак.

М. Досимов,
Қорақалпоғистон АССР, Элликқалъа райони.

●

Тўйдан кейинги келин салом, куёв чақириқ каби одатлар йўқотилса яхши бўларди. Бизнинг қишлоқда шундай маросимлар бор.

Ш. Машарипов,
Хоразм область, Гурлан район «Қорақалпоғистон» колхози.

●

Мен яқинда янги оила қураётган икки ёшни ЗАГСга, у ердан чиққач, тилла буюмлар магазинига олиб бордим. У ерда қиз қимматбаҳо узукни танлади. Йигит пули озроқ эканлигини, арзонроқ узук танлашни айтди. Лекин қизга бошқаси ёқмади. Улар узоқ вақт мулзам бўлиб туриб қолишди. Шунда келиннинг дугоналари: «Битта узук олиб беришга ярамаса, бизни овора қилиб нима қиларди?!» — дейишди. Бу кўнгилсизликка сабаб бўлди.

Мол-дунёни, бойликни ўйлаган ёшларнинг турмуши яхши бўлмайди. Буни улар асло эсдан чиқаришмасин.

Й. Ҳакимов,
Наманган область, Поп райони.

●

Фаровон турмушимизга хос бўлмаган расм-русумлардан бири — қариндош-уруғларнинг тўйларига латта-путта олиб боришдир. Бундай сарқитларга қарши курашувчиларнинг ўзлари шундай қилиб туришса, бошқалар қилмайди дейсизми?!

Ғ. Қўзибоев,
Андижон область, Комсомолобод райони

●

Хондайлиқ қишлоғи меҳнат аҳли қилаётган ишлар ибратлидир. Бу ерда никоҳ тўйи бир кунда ўтади. Авваллари бир кун тўй бериш, эртаси қиз оши, учинчи куни қиз узатиш, ундан сўнг келин кўрди, қиз чақириқ ва бошқа қатор маросимлар бўларди. Қишлоқ Совети депутатлари ва тўй комиссияси аъзолари аҳоли орасида олиб борган тушунтиришлар натижасида буларнинг ҳаммаси йўқотилди.

Р. Қўчқоров,
Тошкент область, Бўстонлиқ райони.

●

Эскича расм-русумлар соф муҳаббатни ҳам, янги қурилган оилани ҳам барбод этиши мумкин. Шундай экан улардан бутунлай воз кечиш керак.

Ш. Шаробиддинов,
Р. Қундузов.
Н-қисм жангчилари.

●

Айрим тўйларда отарчиларга пул қистирилмоқда. Бундай «бойвачча»ларни тартибга чақириб қўйилса бўлмайдими?!

И. Раҳимов,
Навоий область, Нурота райони.

●

Тўйларда исрофгарчиликларга йўл қўйилмоқда. Мева, сабзавот ва полиз маҳсулотлари, энг муқаддас неъмат ҳисобланган нон исроф бўлмоқда. Тўй ўтказувчи комиссиялар, маҳалла комитетлари бу хусусда қаттиқ чора-тадбирлар белгиласалар яхши бўларди.

С. Омонтурдиев,
Сурхондарё область, Ленин йўли райони.

●

Шаҳримизда ўтказилаётган тўйларда спиртли ичимликлар тортиш анча камайди. Лекин радиокарнайларни баланд жойларга ўрнатиб, ярим кечагача ҳаммани безовта қилиш тўхтамаяпти. Бу ҳақда мен Беруний район «Пахтакор» газетасига ҳам ёзган эдим. Мақолам босиб чиқарилди. Афсуски, натижаси кўринмаяпти.

Б. Қурбонбоев,
Беруний шаҳри.

●

Биз, комсомол-ёшлар тўйларда бўладиган эскилик сарқитларига қарши кураш олиб боришимиз керак. Шу билан бирга, янгича анъаналарни кенг ёйишда фаол қатнашиш ҳам муқаддас бурчимиз ҳисобланади. Тўйларда замонавий мавзулардаги лапарлар айтилса, мушоиралар ўтказилса, қувноқ ўйин-кулгилар бўлса...

Б. Тошбоев,
Қашқадарё область, Деҳқонобод райони.

●

КПСС Марказий Комитетининг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни кучайтириш тўғрисидаги қароридан кейин тўйлардаги ичкиликбозликлар анча камайди. Лекин таг-томири билан йўқотилгани йўқ. Буни бизнинг районимиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Айрим тўйларда спиртли ичимлик чойнакларда тортилмоқда.

Тўйларни давр талабига мос қилиб ўтказишда меҳнат коллективларининг роли катта. Бунда бошланғич партия ташкилотлари, ветеран коммунистлар, жамоат ташкилотлари активлари яқиндан ёрдам беришлари керак.

Т. Жалолов,
Андижон область, Хўжаобод райони.

●

Мен 14 фарзанднинг онасиман, шахсий пенсионерман. Умр йўлдошим қарийб 40 йилдан буён техникани бошқаради. Икки ўғлимнинг тўйини бир кунда ўтказдик. (Уларнинг бири ремонт устахонасида слесарь бўлиб ишлайди, иккинчиси дурадгор уста). Уй кўрди ва шунга ўхшаш эски удумлардан воз кечдик.

Тўй кечаси ҳам бинойидек ўтди. Оддийгина дастурхон тузаб, меҳмон кутдик. Тўйда ўртани колхоз комсомол комитети секретари олиб борди. Ёшларни колхоз партия ташкилотининг секретари табриклади.

Хўш, дабдабали тўй ўтказиб, чор-ночор, қарз-қавола билан яшаган яхшими ёки ҳаммаси меъёрида бўлганими?! Турмуш ўртоғим билан кейинги беш йил ичида бир марта Москвага, бир марта Қаҳрамон шаҳарларга саёҳатга бордик. Етти келин туширдик. Болаларимиз бахтли, фаровон ҳаёт кечиришмоқда. Ота-она учун бундан ортиқ қувонч борми?!

С. Зокирова,
Фарғона область, Ўзбекистон райони, Ғ. Ғулом номли колхоз.

●

Тўйларда қатнашган айрим юқори мартабали кишилар кўпчилик билан бир даврада ўтиришга ор қилиб, ўзлари учун «алоҳида» жой ташкил этишни буюрадилар. Оқибатда даврадагилар ўз билганларича иш кўриб, хоҳлаганларича ичаверадилар. Бошлиқлар ишда ҳам, хурсандчиликда ҳам ҳамма билан бирга бўлса қандай чиройли!

А. Абдусаматов,
Қашқадарё область, Шаҳрисабз райони.

●

Тўй оила аъзоларининг, биринчи навбатда ота-онанинг маошини тежаб-терғаб сарфлаш ҳисобига жамғарилган маблағдан қилинади.

Аммо меҳнатсиз даромад орқасидан керилиб, қинғир йўллар билан топган бебилиски пулларга дабдабали тўйлар қилаётганлар ҳам учраб туради.

Баъзилар тўйда хурсандчилик учун 100 граммдан норма билан спиртли ичимликлар қуйилиши керак дейишади. Бу мутлақо нотўғри. Медицина маълумотларига қараганда, спиртли ичимлик таъсирида инсонда хурсандчилик, яхши кайфият сунъий ҳосил қилинади, бу эса саломатликка салбий таъсир этади. Қолаверса, тўйда балоғатга етмаган ўсмирлар бўлади. Бу ҳолда уларга спиртли ичимликлардан тотиб кўриш имконияти яратиб берилади.

Тўйларни давр талаби асосида ихчам, тежамли, файзли, кўркам ўтказиш ҳақида маълум тавсиялар ишлаб чиқилса ва улар маҳаллаларда, ЖЭКларда ва бошқа жойларда муҳокама этилса, маъқул иш бўлар эди.

Ш. Ғаниев,
илмий ходим, Тошкент шаҳри.

●

Ҳурматли редакция! «Тўй муаммоси» номли мақолада муҳим, долзарб масалалар кўтарилган. Бироқ унинг бизнинг оиламиз ҳақидаги қисмини ўқиб, ҳангу-манг бўлиб қолдик. Гўё биз уч ойлик ўғлимизнинг суннат тўйига сўқим от, қўй сўйиб, арақ, коньякларни чойнакка қуйиб, меҳмонларни зиёфат қилган эмишмиз. Тўғри, биримиз район қурилиш-монтаж бошқармасида бош бухгалтер, иккинчимиз эса болалар боғчасида ишлаймиз. Бу лавозимларнинг ойлик маош миқдори сизларга яхши маълум бўлса керак. Шундай экан, қандай қилиб биз дабдабали тўй ўтказа оламиз?!

Оиламиз шаънига туҳмат қилиб, бизни бадном этиш кимларгадир керак бўлиб қолганга ўхшайди. Туҳмат бўлмасин!

С. Қаюмов, Н. Қаюмова,
Фарғона область, Олтиариқ райони. Ёшлик кўчаси, 27-уй.

●

РЕДАКЦИЯДАН: Текширишда Қаюмовлар ҳақ бўлиб чиқди. Ҳозирги пайтда ёлғон фактлар ва сохта адреслари билан редакцияни чалғитган туҳматчи шахслар Ёқубов ва Азимов ахтариляпти. Мақолани нашрга тайёрлашда масъулиятсизликка йўл қўйган ходимга қаттиқ маъмурий чора кўрилди. Султонмурод Қаюмов ва Нурхон Қаюмовалардан кечирим сўраймиз.

●

РАСМИЙ ЖАВОБ

Сурхондарё область партия комитети шуни маълум қиладики, «Тўй муаммоси» мақоласи жойларда, чунончи Шеробод райони ва унинг Ғуржак қишлоғи аҳолиси ўртасида кенг муҳокама қилинди. Ғуржаклик Б. Тошев ва З. Дўстмуродов редакцияга йўллаган фактлар тасдиқланди. Ҳақиқатан ҳам Шеробод районида дабдабали тўйлар қилиш, қизларга қалин бериш ҳоллари рўй берган. Бундай нуқсонларни бартараф этиш борасида маълум тадбирлар ишлаб чиқилди. Жойларда тўй комиссиялари тузилиб, унинг составига партия, совет, комсомол ходимлари, маҳалла комитетлари раислари ва активлари киритилди. Улар аҳоли ўртасида янги одат ва анъаналарни пропаганда қилмоқдалар. Тўйларни ичкиликсиз ўтказиш одат тусини олди. Район партия комитети тўй комиссиялари фаолиятини контроль қилмоқда.

Т. МЕНГЛИЕВ,
Сурхондарё область партия комитетининг секретари.

«Тўй муаммоси» мақоласи юзасидан редакция газетхонлардан юзга яқин хат олди. А. Асқаралиев ва Қ. Эрматов (Сурхондарё), К. Қурбонов ва М. Абдуқодиров (Андижон), У Ҳамидов (Тошкент области), М. Эшонқулов, О. Қурбоналиев, А. Деҳқонбоев (Сирдарё), Б. Элмуродов (Қашқадарё), Х. Калонов (Наманган), М. Мухторов (Самарқанд) ва бошқаларнинг хат-хабарларида тўй билан боғлиқ муҳим муаммолар тилга олинган, тўйларни ўтказишдаги ибратли тажрибалар ўртага ташланган.

Аммо, нима учундир мақолада тилга олинган конкрет фактлар юзасидан Хоразм, Бухоро, Қорақалпоғистон область партия комитетлари, Тошкент шаҳар Акмал Икромов район партия комитети редакцияга ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришни шу пайтгача лозим топмаяптилар. Партия иши тартиби бўйича матбуот сигналига жавоб бериш зарурлигини ҳар сафар эслатиш шарт эмас-ку, ахир.

«Тўй муаммоси» мақоласини муҳокама қилишда фаол иштирок этган барча газетхонларга миннатдорчилик билдирамиз.

Об-ҳаво

Ўзбекистон ССР гидрометеорология марказининг хабар беришича, республикада ҳаво булутланиб туради. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областларида кечаси айрим жойларда бироз қор ёғиб, кундузи ёғингарчилик бўлмайди, эрталаб туман тушади. Шимоли—ғарбдан секундига 9—14 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 3—8, Устюртда 10 даражагача, кундузи 0—5 даража совуқ бўлади.

Қолган территорияда ёғаётган ёмғир қорга айланади. Тоғли районларнинг баъзи жойларида қалин қор ёғади.

Тошкентда ҳаво булутли бўлиб, ёмғир ёғади ва қорга айланади. Секундига 9—14 метр тезликда шимоли —ғарбдан шамол эсади. Кечаси 1 даражада совуқ билан 1 даража иссиқ, кундузи 0—2 даража иссиқ бўлади.

(ЎзТАГ).

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ОҒИР АТЛЕТИКА:

ҒОЛИБЛИК СУПАСИДА

Болгария пойтахтида ўтказилаётган жаҳон чемпионати тобора қизғин тус олмоқда. Мусобақада майдон эгалари юқори натижа кўрсатиб, мухлисларни қувонтирмоқдалар. Совет полвонлари ҳам бўш келишмаяпти. Чунончи, 90 килограмм вазнли целиноградлик А. Храпатий чемпион номига сазовор бўлди. У икки курашда 412,5 (185+227,5) килограммли натижа билан ғолиблик супасига кўтарилди. Кемероволик В. Солодов эса 407,5 (180+227,5) килограммли кўрсаткич билан кумуш медаль совриндори бўлди.

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

Яна икки тур ўйинларидан кейин олий лига командалари мамлакат чемпионатини якунлашади. Киев динамочилари билан «Металлист» учрашуви 2:0 ҳисобида тугади. Ҳозир пойтахт динамочилари 34 очко билан олдинда боришмоқда. Спартакчиларда 33 очко бор. «Зенит», «Шахтёр» коллективларида 31 тадан очко тўпланди. Тўрт ўйинни кам ўтказган Киев динамочилари ҳам 30 очко билан совринли ўринлардан бирига даъвогарлик қилишмоқда.

◆ КУРАШ. Республикамиз пойтахтида дзюдо бўйича «Динамо» спорт ташкилоти Ўзбекистон совети биринчилиги учун мусобақалар бўлиб ўтди. 140 курашчи иштирок этган беллашувларда В. Горгун, А. Шурбабин, В. Попов, С Раҳматуллаев, И. Собитов, В. Мкртичан, В. Қурбонов, М. Багданов, А. Кореев, Б. Тўхтаев, У. Аъзамов, А. Ивановлар вазнларига кўра муваффақият қозондилар.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

Тинглаңг, томоша қилинг

16 НОЯБРЬ, ЯКШАНБА.

ТВ

МТ-I. 9.00 —«Время». 9.45— Ритмик гимнастика. 10.15 — «Спортлото». 10.25 — «Будильник». 10.55 — «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!» 11.55— «Тонгги почта». 12.25 — «Саёҳатчилар клуби». 13.25 — «Музикали киоск». 13.55 — «Қишлоқ янгиликлари». 14.55 — «Здоровье». 15.35 — Оғир атлетика. Жаҳон чемпионати. 16.05 — «Саҳна кўзгуси». 17.30 —Эртак ҳузурида меҳмонда». 18.40 — «Халқаро панорама». 19.25 —«Ўсимликлар дунёси». 20.15 — Қишлоқ хўжалиги ва агросаноат комплекси қайта ишлаш саноати ходимлари кунига. 21.30 — «Время». 22.05— «Қўлни-қўлга берайлик, дўстлар!» 23.35 — Бадиий гимнастика. Интервидение кубоги. 00.20 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — «Зарядкага сафланинг!» 9.20 — «Ўша йигит қайтди». Бадиий фильм. 10.45 — «Онамларнинг мактаби». 11.15 — Томск телевидение студиясининг программаси. 12.10 — «Рус тили». 12.40 — «Концерт». 13.10 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 13.40 — «Ҳайвонот оламида». 14.40 — «Травкин сабоқлари». 15.30 — «Революция туфайли туғилган». Бадиий фильм. 1-фильм. 16.35 —«Музикали мозаика». 17.05 — «Музей ва кўргазма заллари бўйлаб». 17.45 — Халқ куйлари. 18.00 — Ҳужжатли фильм. 18.20 — «Жаҳон музика маданияти хазинасидан». 19.15 — Мультфильм. 19.25 — «Дунё ва ёшлар». 20.00 —Сув полоси. СССР кубоги. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар!». 20.45 — «Сиз бунга қодирсиз». 21.30 — «Время». 22.05 — Футбол. «Спартак» — «Арарат», «Динамо» (Мн) —«Зенит».

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 8.20 — «Тонги тароналар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 9.00 — «Время». 9.40 — «Биргаликда куйлаймиз». 10.00 —«Истеъдод». 10.20 — Врач маслаҳати. 10.30 — «Травканинг саргузашти». Бадиий фильм. 11.40— «Интенсивлаш — беш йиллик шиори». 12.10 — «Қувноқ стартлар». 13.10 — Спорт шарҳи. 14.10 — «Техника ижодиёти мактаби». 14.45 — Реклама. 18.00 — Фильм-концерт. 18.30 — «Гўзаллик оламига саёҳат». 19.30 — «Ахборот». 19.50 — «Мультипанорама». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Цирк!» 21.30 — «Время». 22.05 —«Инсон ва замин». 22.35 — «Далада ишлаётганлар, Сизлар учун». Концерт.

Р

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Янги музикали ёзувлар. 9.15 — «Табассум». 10.15 — «С добрым утром». 11.30 — «Сиҳат-саломатлик». 12.10 — «Ишчинома». 13.00 — «Чорвадор». 13.30 — «Социалистик мусобақа ғолиблари, Сизлар учун». 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.00 — «Бахтли болалик ҳақида куйлаймиз». 15.15—«Давр, воқеалар, кишилар». 15.40 — «Театр микрофон олдида». 18.15 — «Инсон ва биосфера». 18.30 — Дўстларимиз эстрадаси. 19.25 — «Ёшлик». 21.00 — Халқаро кундалик. 21.10 — «Табассум». 22.30 — Музикали программа. 23.30 — Дам олиш концерти.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ОБЛАСТЬ КАСАБА СОЮЗЛАРИ, КОМИТЕТЛАРИ, ТАШКИЛОТЛАР ВА МУАССАСАЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

31 декабргача экскурсия хизмати кўрсатиш, самолётларда, теплоходларда ва туристик поездларда саёҳатларга бориш учун

ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ

Шартномалар тузиш учун вакиллар қуйидаги адресга мурожаат қилсинлар: 700078, Тошкент шаҳри, Парадлар хиёбони, 5-уй, 1-хона. Телефон 39-13-12.

СТУДЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИНИНГ

сиртқи умумтехника факультети ҳамма мутахассисликлар учун

ўқув сессиясининг II босқичини қуйидаги муддатда ўтказади:

II ва III курслар учун — 17 ноябрдан 26 ноябргача.

1 курс учун — 8 декабрдан 17 декабргача.

Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари министрлигининг Республика дон маҳсулотларини зараркунандалардан ҳимоя қилиш экспедицияси коллективи шу экспедиция бошлиғининг ўринбосари

Рихситилла САЛИМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат педагогика институти ректорати, партия комитети ва жамоат ташкилотлари умумий тилшунослик кафедрасининг катта ўқитувчиси, филология фанлари кандидати С. Султонсаидовага отаси

Султонсаид ХОЛСАИДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-54-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.